10 ՓԱՐԱ

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՏԻԳՐԱՆ ՃԻՊԵԼԼԵԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
20, Պապը Ալի Ճատտեսի, 20
Կ. ՊՈԼԻՍ

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ

ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

10 ՓԱՐԱ
ارمنيجه سورهانتاك غزته سى
صاحب امتياز د. جيوهلك
باب عالى جادهسى نومرو ۲۰

DIRECTION DU JOURNAL ARMÉNIEN
SOURHANTAG
20. Avenue de la S. Porte
CONSTANTNOPLE

ԵՏ ՉԻ ՏՐՈՒԻՐ խմբագրութեան ուղղուած ո և է գրութիւն
ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ կը սկսին ամէն ամսոյ 10ին, 20ին և 30ին

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ՊՈԼՍՈՅ ՀԱՄԱՐ
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 75
6 » » » 40

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջն է
12 ամիսը կանխիկ ղրշ. 100
6 » » » 50

ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ ՀԱՄԱՐ
Թղթատարի ծախքը մէջն է
12 ամիսը կանխիկ Ֆրք. 22
6 » » » 11

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ
ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ
ԱՌԱՒՕՏՆԵՐԸ
Արշալոյսին

ԱՅԺՄԷՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՂԹԱՄԱՐԱՅ ՏԵՂԱՊԱՀԸ ԵՒ ԻՐ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

Կարդացի՞ք Աղթամարայ կաթողիկոսական տեղապահ Արսէն Վ.ի բանադրանաց գիրը Բիւզանդիոնին մէջ եղական, որ միջին դարու կրօնական աններողութեան հարազատ արձագանգ, միտքի սնանկի կերպով անձուկ ըմբռնումներու, և տարօրինակ ու այլանդակալորամարդութեան մը յայտարար նշանն է։

Սուրհանդակի Ազգային Քրոնիկի բաժնին մէջ սուրբաթ օրը այդ բանադրանաց կոնդակը հրատարակելով, մեր նպատակը եղած էր ընթերցողներուն աչքին պարզել զայն իբրև անօրինակ ու հետաքրքրական գրուած մը. ապահով ենք թէ մեծ չահագրգռութեամբ ալ կարդացուեցաւ ընթերցողներուն կողմէ։ Բայց այդ գիրը, իր ամբողջ բուռն հետաքրքրութեան հետ մէկտեղ, տխուր խորհրդածութիւններու ալ կը մղէ իրերը դիտելու և դատելու վարժութիւնը ունեցող անձերը։

Այդ միջինդարեան կոնդակը կարդալով, ամենէն առաջ փորձուեցանք ինքզինքնուս հարցնելու թէ Աղթամարայ թեմին մէջ սուտ գլուխ կարգադրուելիք թեմական-եկեղեցական կամ կրթական ունէ՞ր գործ չէ՞ր մնացեր արդեօք, որ այսպիսի անհատական խնդրի մը՝ կոնդակ հանելու չափ կարեւորութիւն կը տրուի, փոխանակ Գաւաշ գաւառի մէկ քահանային միջոցաւ Եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ դադրեցնելու յանցաւոր երիտասարդը։ Երկրորդ, փորձուեցանք խորհիլ թէ մի՞ գուցէ անձնական հակառակութեան արդիւնք ըլլայ այդ բանադրանաց գիրը, քանի որ մէկ յանցաւորի համար ամբողջ գերդաստան մը, բազմանդամ և ազդեցիկ ընտանիք մը, կը նզովուի, եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէ կը զրկուի։

Մեր այդ առաջին տպաւորութիւնը արձանագրուեցաւ սուրբաթ օրը Ազգ. Քրոնիկին մէջ, և օր մը վերջը մեր ձեռքը հասած նամակներ հաստատեցին դժբաղդաբար ինչ որ կ'ենթադրէինք մենք։ Այդ նամակներուն մէջ քիչ մը աւելի կը լուսաբանուի խնդիրը. կը տեղեկանանք թէ բանադրուող գերդաստանը կը գտնուի Աղթամարայ թեմէն Գաւաշ գաւառի Նոր Գիւղին մէջ։ Այդ գերդաստանէն Մելիքեան Սարգիսի որդին՝ «լիրբ» Յարութիւն՝ հանգուցեալ Խաչատուր կաթողիկոսին օրով իր կինը վռնտեր է տունէն, ամբաստանելով զայն իբրև անհաւատարիմ, թէ՛ հանգուցեալ կաթողիկոսը թէ՛ անոր այժմու տեղապահը՝ Արսէն Վ.՝ շատ ջանացեր են համոզել յիշեալ երիտասարդը որ նորէն իր տունը ընդունի կինը. բայց չեն յաջողեր։ Ուստի «Յիսուսի Քրիստոսի ծառայ» Արսէն Վ. ճարահատ, որոշեր է բանադրել... ո՞վ, կաթողիկոսին կամ անոր տեղապահին համոզիչ խօսքերուն անսաստող երիտասարդը, բնա՛ւ երբեք. այլ նոյն իսկ անոր պատկանած գերդաստանը ամբողջ։ Այս անօրինակ խստութիւնը՝ ներողամտութեան կրօնքին հիմնադիր Յիսուսի պաշտօնեայի մը կողմէն, ինչպէս մեզ նման հեռուէն դիտողներուն, նոյնպէս Աղթամարայ չուրջը, Վանի մէջ գտնուողներուն ալ անհասկնալի թուեր է բացարձակապէս։ Միայն թէ նամակագիր մը, խորհելու և դատելու այս այլանդակ եղանակին, յանցաւորի մը ազգականները, ընտանեկան պարագաներն ալ յանցապարտ նկատելու այս տարօրինակ գաղափարին խելք չհասցնելով հանդերձ, արձագանգ կ'ըլլայ տեղւոյն իրազեկներուն սա գրոյցին թէ Արսէն Վ.ի այդ արարքին շարժառիթն է ժամանակաւ այդ երիտասարդին հօրեղբայրներուն դէմ վխտացած ըլլալը, և հիմա այդ բանադրանքով ու նզովքով կը յուսայ եղեր զանոնք խոնարհեցնել։

Արդարև Արսէն Վ.ի մը վայելուչ միջոց. եկեղեցիին՝ անուղղաներու, եկեղեցական սրբազան օրէնքներըև հայրապետական կանոնները ոտնակոխ ընողներու համար որոշած գերագոյն պատիժը միջոց ընե՞լ անձնական հաշիւներ կարգադրելու... Այս պէտք է ըլլար եկեղեցւոյ պաշտօնեայի մը, անոր ներողամտութեան լայն ոգին քարոզելու կոչուող եկեղեցականի մը ընթացքը։ Եւ Աղթամարայ կաթողիկոսութեան տեղապահը այնքան յառաջ կ'երթայ Հայ. եկեղեցւոյ ոգիին և ուղղութեան իր կամաւոր անգիտութեանը մէջ, որ կը բանադրէ ու կը նզովէ նոյնիսկ այդ ընտանիքին հետ ունէ յարաբերութիւն ունեցողները, կամ անոնց համար միջնորդել փորձողները։

Չենք ուզեր քննել թէ Արսէն Վ. ո՞րչափ իրաւունք ունէր բանադրելու նոյն իսկ յանցապարտ երիտասարդը, թէև տարբեր աղբիւրէ առնուած տեղեկութիւն մը կ'ըսէ թէ յիշեալ Յարութիւնը իր տարեկան հասակին մէջ ամուսնացուցեր են թերեւս հասակով իրմէ շատ աւելի մեծ աղջկան մը հետ, և թէ բանի մը սէր չի կրնար ըլլալ, մանաւանդ ամուսնական միութեան մէջ։ Կրնայ ըլլալ որ իրաւունքը այդ երիտասարդին կողմը ըլլայ, կրնայ ըլլալ որ արձակուած կինը ըլլայ անմեղ, և այլը՝ ամէն նզովքի արժանի։

Ասոր վրայ չէ խնդիրը։

Խնդիրը հոն է որ մէկ յանցաւորի մը համար ամբողջ բազմանդամ ընտանիք մը կը նզովուի, այդ մէկ հոգիին յանցանքը տարածել կ'ուզուի ընտանիքին ամբողջ անդամներուն վրայ ալ, այլ ըլլան անոնք թէ կին, հասակաւոր թէ դեռ անչափահաս տղայ։ Չէ՞ մի որ իրենց ընտանիքին պատկանող այսինչ երիտասարդը անառակ է, լիրբ է։ Արսէն վարդապետի կարծեօք անառակ են, լիրբ են իրենք բոլորն ալ. հոգեւոր բորոտներ են անոնք, ժանտախտաւորներ, որոնցմէ հեռո՛ւ, հեռու պէտք է գտնուին բոլոր պարկեշտները, հաւատացեալները, մաքուրները, եթէ չեն ուզեր պղծուիլ անոնց ախտերէն, եթէ չեն ուզեր անոնց նման նզովքի ենթարկուիլ, եկեղեցւոյ հաղորդակցութենէն զրկուիլ։ (*)

Եւ ոչ մէկ ազգի օրէնսդրութեան մէջ տեսնուած է այդպիսի տրամաբանութիւն, և ոչ մէկ երկրի դատական կանոնագիրներուն մէջ յանցաւորի մը մերձաւոր ազգականները մասնակից կը նկատուին յանցանքին՝ այն պարզ պատճառով որ արենակցական կապ մը կայ մէջերնին. և այս՝ նոյնիսկ այնպիսի պարագաներու մէջ, երբ մեծ, ահաւոր ոճիր մը գտնուի մէջտեղը. Եւ այնպիսի դարաշրջանի մը մէջ, յորում քաղաքակիրթ աշխարհը կ'աշխատի նորանոր մեղմացուցիչ պարագաներ ստեղծել բուն իսկ յանցապարտի մը պատիժը նուազեցնելու համար, ոճրագործի մը ուղեղային կազմութեան հետեւանօք անոր պատասխանատու ըլլալը կը փաստաբանուի առաւել կամ նուազ իրաւամբ, աններժանօրէնքներ կը ստեղծուին. անուղղայ յանցաւորները ուղղութեան ճամբուն մէջ բերելու համար, անդին Հայ. եկեղեցւոյ, այսինքն ներողամտութեան ամենէն լայն հայեացքները ունեցող Քրիստոնէական եկեղեցւոյ մը պաշտօնեան կը պատժէ, կը նզովէ ոչ միայն յանցաւոր երիտասարդ մը, այլև անոր պատկանած ամբողջ ընտանիքը։

Շատ տխուր գաղափար մը կուտայ մտածելու նեղ, սահմանափակ եղանակին վրայ այդ Արսէն վարդապետին, որ մեր ծովացեալ մեզքէն կաթողիկոսական տեղապահ ալ է։

Եւ այդ նզովքը ոչ միայն ժամանակիս ոգիին անհամաձայն է, այլև անչըլլահայեաց բան մըն ալ ունի իր մէջը։ Վանէն գրուած նամակներ կը տեղեկացնեն որ թէ՛ նոյն տեղապահին և թէ Վանայ առաջնորդարանին՝ այդ նզովքը քակելու համար եղած միջնորդութիւնները ապարդիւն մնացած են։(*) Արսէն Վ. անդրդուելի կը մնայ միշտ իր որոշումին մէջ, որչափ անյողդողդ կը մնայ եպիսկոպոսանալու փափաքին մէջ, և նորանոր միջոցներ ձեռք կ'առնէ, ու կը լսուի նոյնիսկ թէ Պոլիս գալ մտադիր է իր եպիսկոպոսացման վկայագիրը ձեռք բերելու համար։ Ո՛ր էր թէ իր այս յարատեւ ընթացքը ցուցնէր հանրութեան օգտակար բաներու մէջ, փոխանակ նզովքի մը, բանադրանքի մը կառչած մնալու, ինչ որ կրնայ աննպաստ հետեւանքներ ունենալ նոյնիսկ Աղթամարայ Աթոռին բարոյական վարկին բարձրացման համար. որովհետեւ կը վախցուի որ անոր այս անդրդուելի վարմունքին հետեւանօք մի գուցէ անախորժ ընթացք մը մղուին Մելիքեան կարեւոր գերդաստանը և անոնց հետ մէկտեղ ուրիշ շատեր՝ Գաւաշ գաւառէն։ Կը հարցուի թէ այն ատեն ո՞ւր պիտի մնայ Աղթամարայ կաթողիկոսական Աթոռին հեղինակութիւնը։

Բայց այսպիսի հարցերով զբաղելու ժամանակ չունի Արսէն Վ., որ աղուոր մը մարսած հանգուցեալ կաթողիկոսին թողած մեծագումար դրամը, հիմայ ալ եպիսկոպոսանալու հաճելի երազովը կ'օրօրուի, այդ երազը իրականացնելու միջոցները կը փնտռէ իր բեղուն երեւակայութեանը մէջ։

ԶԱՐՄԱՅՐ

(*) Ասոնք կը գրենք, որովհետեւ ոչ Արսէն Վ.ի բանադրանաց գրին մէջ, և ոչ ալ ուրիշ տեղ մը չկարդացինք յանցաւոր երիտասարդին ամբողջ գերդաստանը նզովելը արդարացնող իրողութիւն մը։

(*) Չենք գիտեր թէ՛ մէկ յանցաւորի մը համար ամբողջ ընտանիք մը նզովելու անպաշտանութեան մասին Պատրիարքարանին ուղղուած հեռագրին վրայ, ինչ ընթացք կը բռնէ հիմայ Արսէն Վ.։

ԼՈՒՍԱՏԵՍ ՄԱՐԴ ՄԸ

(ԻՄԱՍՏԱՍԻՐԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Եթէ օր մը ազնիւ ընթերցողներուս ներկայ պզտիկ կամ մեծ մեղքերուն, կամ ազնիւ ընթերցուհիներուս անցեալ բոլոր ներելի ու մահացու մեղքերուն, եւ կամ այս տողերը թխողին անցեալ, ներկայ և ապառնի ամէն դրութիւններուն վրայ, օր մը յանկարծ գրականութեան գանձանակին մէջ իմ աննշան լումաս ալ նետելու տենչէն վարակուած, Սպանիոյ մէջ գտնուող բոլոր դղեակներս ծախեմ և Բերայի չտեսակը չունեցած տուներս ալ հնչուն դրամի վերածեմ, որպէս զի չուրջս՝ խմբագիրներու, գրաշարներու և գրողներու «համայնք»ը (*) ժողվելով, կարենամ 5 փարայի փոխարէն քառասուն և ութ սիւնակնոց թերթ մը հրատարակել, և եթէ «ազգային, գրական, գիտական, քաղաքական, գեղարուեստական եւն. եւն.» համբաւաւոր թերթիս խրոխտանքիւր թիւը՝ ինծի համար ծննդաբերութենէ մը աւելի ցաւ պատճառելով ամէն շաբաթ իրիկուն ֆորինկեցուցողէ (**) մը պէս գլուխս պայթեցնեմ թէ ակամայ բաժանորդներուս չգանձուած դրամ՛ը թէ չծախսուած թերթերուս հաշիւ՛ը պիտի կարենամ գոհացնել գրչի աշխատաւորներուս «համայնք»ը,—եւ եթէ այս բաւական կէսօրչէն կացութեան մէջ, տխրալից թերթիս կէս մը տալ (անշուշտ դէպի առաջ կէս մը) որպէս զի ... չեմ գիտեր ինչ գերմանական հրաշքով՝ մէկ քանի տասնեակ հազարներ վեր ելլայ, կը գուշակէ՞ք թէ ինչ միջոցի պիտի դիմեմ։

Հանելո՞ւկ, հաշի՞ւ, մրցո՞ւմ։— Ամենևին։

Այլ խմբագիրներուս ամենէն լուրջին կողմէ խմբագրուած ծանուցում մը, որով «հազար ոսկի պիտի խոստանամ այն մարդուն որ իր վիճակէն գոհ ըլլալը ապացուցանէ», կանխաւ շատ աղէկ գիտնալով որ այդ տեսակ ֆենիքս մը չպիտի գտնուի, և եթէ գտնուի իսկ, այդ հազարագիւտ էակը չպիտի կրնայ ստանալ այն հազար ոսկին, որ բացի իմ գրպանէս ամէն գրպաններու մէջ կրնայ գտնուիլ։

Կը խոստովանիմ որ թէև առով ոչ մէկուն խելքէն, մտքէն անցած գիւտ մը առաջին անգամ յղացած ըլլալու արդար պարծանքը չպիտի կրնամ ունենալ, բայց չէ՞ մի որ «արեւու տակ նոր բան չկայ» կըսեն, և մենք ալ այս հրաշալի պարունակին տակ, կրնանք աշխարհի ամենէն հնոտած բաները իբր նոր ծախել։

Ըսուած է որ մարդ-արարածը, հարուստ կամ աղքատ, ծեր կամ երիտասարդ, երբեք իր վիճակէն գոհ չպիտի ըլլայ։

Տիար իմաստասէրները և հոգեբանները ինչպէս կը հաճին մեկնել այս կէտը՝ չեմ գիտեր։ Գիտցածս սա է որ իրողութիւնը շատ ճիշդ է. վկայ հետեւեալ մենախօսութիւնները։

Վարժապետը.— Հօ՛ֆ, պէ աղբար, տանկ տրուե՞ստ կ'ըլլայ. ամէն օր վասն փառացն Աստուծոյ կոկորդ պատռէ. այսօր ապրիլի մէջ ենք, և ես տակաւին անցած տարուան դեկտեմբերէն առնելիք ունիմ։ Ա՛հ, մարդ վաճառական ըլլալու է...

Վաճառականը.— Խանութներս հանդարտ չկայ. առաւօտէնէ մինչեւ իրիկուն ճանճ որսալէ զատ գործ մը ըրած չունինք. էն աղէկը, մարդ տեղ մը ամսականաւոր պաշտօնեայ ըլլալու է...

Խմբագիրը.— Տասներկու ժամ անընդհատ գիր գրէ. առածդ ալ ինչ է. եթէ թեւս սեղմես, Նաֆին հէլվաճիէն և պանիր հացէն զատ բան չպիտի ելլէ։ Բայց. զաւակս արհեստաւոր պիտի ընեմ, թող ան ձեռքը [illegible] մը ունենայ։

Աշխատաւորը.— Գործ մարդ չկայ. չորս թուան չորս օրը պարապ պտտէ, տունէն ալ հացի կը սպասեն։

Շարունակեցէք ընթերցո՛ղ, որչափ որ կ'ուզէք։

Սիրահար մը՝ իր սիրուհիին վրայ խօսած ատենը, անպատճառ կը կրկնէ սա յանկերգը.

—Որչափ երջանիկ պիտի ըլլամ, երբ մէյ մը հետը ամուսնանամ։ Առանց անոր կեանքը ինծի համար անհնար է։ Օ՛հ, չքաւորութիւնը ինչ կարեւորութիւն ունի, բաւական է որ իրար սիրենք։

Նոյն երիտասարդը ամուսնութենէն տարի մը ետքը.

—Ամուսնանա՛լ... ինչ անանակութիւն։ Զաւակ չունեցող ամուսինները.

—Զաւակ ունենալը, ամուսնութեան ամենէն սուրբ նպատակն. ինչ անմեղ, ինչ երկնային հաճոյք...

Եստեւէ ետև հինգ զաւակ ունենալէն ետքը։

—Ծօ՛, սուս եղիք։ հիմա պիտի մարիմ, գետնին տակը չանցնիք, չունչանորդինե՛ր։

Բայց, որովհետեւ ամէն կանոն իր բացառութիւնը ունի, ժամանակաւ լուսատես մարդ մը կար, որ միշտ գոհ էր իր վիճակէն, և որուն պատմութիւնը մամիկիս մամիկը ըրած է մամիկիս մօրը, մամիկիս մայրը՝ մամիկիս, մամիկս՝ ինծի ու ես քեզի. մարդ մը որ հակառակ սև աչքեր ունենալուն, ամէն բան կապոյտ կը տեսնէր, և որ կեանքի ամէն ձախողուածի տօջեւ անպատճառ մխիթարութիւն մը կը գտնէր ինքնիրեն։ Այս մարդը կեանքին իմաստասիրութեանը թափանցած էր, առանց տող մը տրամաբանութիւն կարդացած ըլլալու, և գլուխը եկած բոլոր փորձանքներուն վրայ առաջին անգամ ինք կը խնդար, ապահով ըլլալով որ եթէ ինք տխրէր իր վրայ խնդացողներ չատ պիտի գտնուէին։

Սոկրատ (այս էր անունը) բանաստեղծ էր, և օրին մէկը իր բանաստեղծութիւնը հաստատելու համար, առաջին հատոր մը հրատարակեց, զոր երկու հազար հատ տպել ու երկու հազարին 50 հատը՝ բարեկամներու և ծանօթներու ցրուելէ, իսկ հինգ հատն ալ հինգ անմիտներու ծախելէ ետքը, մնացած 1945 հատը՝ օխան 40 բարայէն նպարավաճառներուն ու լոքեքոճիներուն տուաւ և մտածեց.

—Եթէ ես բանաստեղծութիւն չհրատարակէի, նպարավաճառները և լոքեքոճիները ո՞րկէ թուղթ պիտի գտնէին։

Վաճառատուն մը բացաւ, որ երկու տարիս կողն ի կող քաշքչուելէ ետքը, օրին մէկը իր անճարպիկութեանը չնորհիւ սնանկացաւ։

Սոկրատ խնդաց և ըսաւ.

—Ամէն մարդ վաճառական ըլլալու կոչումը չունի. եթէ ամէն մարդ ճարպիկ ըլլար, հապա անճարպիկները որո՞նք պիտի ըլլային։

Իր կնոջ կողմէ չխաբուելու համար առնօքնեւ աղքատ աղջկան մը հետ ամուսնացաւ, որ տունին սպասաւորին հետ զինքը խաբեց։

Սոկրատ քրքիջ մը արձակեց և ըսաւ.

—Այս աշխարհիս մէջ ամէն մարդ իրարու կը ծառայէ, սպասաւորս աշխատելով ինծի կը ծառայէ, ես ալ ամուսնանալով սպասաւորիս համար աշխատած կ'ըլլամ։

Եւ այս անգամ օժիտով աղջիկ մը առաւ, որ իր գլխուն անտանելի փորձանք մը ըլլալէ ետքը, իր ամենէն մտերիմ մէկ բարեկամին հետ զինքը խաբեց։

Սոկրատ լացա՞ւ։ Ամենեւին, ա՛յլ այն օրը ամենէն աւելի խնդաց։

—Ամէն մարդու ճակտին վրայ բան մը գրուած է, իմ ճակտիս վրայ ալ ասիկա կայ։

Եւ սկսաւ ճամբորդել։

Քաղաքի մը մէջ կը պտտէր, երբ կառքի մը տակը մնալով՝ մէկ սրունքը մարմինէն բաժնուեցաւ։

Սոկրատ սրունքը ձեռքը առաւ և փիլիսոփայեց.

—Ամէն մարդ զոյգ ոտքով կը քալէ, արդ, ես սովորականէն տարբեր բան մը ըրած պիտի ըլլամ, մէկ ոտքի վրայ քալելով։

Օր մըն ալ ականջը խոշոր ճանճ մը մտաւ և Սոկրատ խուլցաւ։

Մեր լաւատեսը քահքահ մը արձակեց և ըսաւ.

—Աշխարհիս մէջ այնչափ ապուշ խօսքեր կ'ըլլան, որ լաւագոյն է անոնց կէսը միայն լսել։

Մազերը թափեցան և գլուխը սկսաւ հայելիի մը պէս փայլիլ։

Սոկրատ չկրցաւ ծիծաղը զսպել։

—Ալ ասկէ ետքը, խորհեցաւ, գիշեր ատեն լոյսի պէտք չունիմ։

Երբ ճամբորդութենէ վերադարձին տուն եկաւ, տիկինը յանկարծ իր էրիկը տեսնելով վրան ինկաւ, և ձեռքը բռնած պատառաքաղը Սոկրատին աչքը մտնելով՝ աչքին մէկը հանեց։

Կինը սկսաւ լալ։

Բայց Սոկրատ՝ մարելու աստիճան խնդալով՝ ըսաւ.

—Քա՛, ինչո՞ւ կեցեր կուլաս, չարախօսնա՞ս որ ձանձրոյթէ մըն ալ ազատեցար, մեռած օրս երկու աչքս պիտի գոցէիր, հիմա միայն մէկ հատը մնաց։

ԿԱՎՌՈՇ

(*) Կարծեմ Մովսէսի գաւազանէն աւելի հրաշագործ եղող այս նշանաւոր բառը՝ ամենէն անհամ գրուածներն անգամ համեղելու անսպառ յատկութիւնը ունի, քանի որ ամիսներէ ի վեր դեռ չկրցայ գտնել նոր գրողի մը, կողմէ գրուած յօդուած մը, ուր առնուազն երկոտասնեակ մը «համայնք» չգտնուէր։

(**) Արփաճը գումրուսը։

ՀԱՅ ՀՌՈՄԷԱԿԱՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

Յունուց Պատրիարք Տ. Եոաքիմ Գ. ուրբաթ օր Գումգաբուէն Բերա անցնելով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Հայ-հռոմէականաց Տ. Էմմանուէլեան Ս. Պատրիարքին։ Տ. Եոաքիմ դռնէն դիմաւորուեցաւ վարդապետներու կողմէ, որոնք առաջնորդեցին մեծ դահլիճը, ուր կ. Պատրիարք Տ. Պօղոս Ս. Էմմանուէլեանի հետ ողջագուրուեցաւ։ Այս ընդունելութեան ներկայ էին եկեղեցական դասէն փոխանորդ Արփիարեան արքեպսկ., Սըվալի առաջնորդ Հաճեան Սահակ արքեպ. և կեսարիոյ և Մարաշի առաջնորդք՝ Սիսլեան և Մուրատեան եպս.ները, ինչպէս նաև աշխարհական երեւելիներէն Երազեան Միհրան, Ֆէօչէեան Անաօն, Փիլիպպոսեան Օհան և Զիլբօշեան Սահակ էֆ.ները։ Տ. Եոաքիմ Պատրիարք կէս ժամէ չափ տիրալիր տեսակցութենէ մը և հարկ եղած մեծարանքներէ ետքը մեկնեցաւ։

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՁՔԱՐԸ ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԻՋԵԻ

ՖՐԱՆՍԱԶԻ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՐԸ

Հին դիւանագէտ մը, որ բաւական անուն հանած է, երկար յօդուածով մը կը քննէ քաղաքական ներկայ կացութիւնը և կ'եզրակացնէ թէ նոր կնճիռներ մօտալուտ են, կարգ մը հեռաւոր տեղերու մէջ։ Աւար պատճառ կը ցուցնէ այն չահու կոիւը, որ ակիզբէն իվեր գոյութիւն ունի Անգլիոյ և Ռուսիոյ միջև և որ չեչտուեցաւ վերջին ժամանակներս։

Յօդուածագիրը դիւանագէտը կը յիշէ վերջին դէպքերը, որոնց մէջ ամենէն կարեւոր տեղերէն մէկը կը գրաւէ անգլեհնտական դաշնակցութիւնը։ Կը գովէ Անգլիան որ հեռատեսութեամբ վարուեցաւ և որ գրեթէ ամէն ատեն կը յաղթէ իր հզօր տորմիղով ճամբան գոցել երկրագնտալուսթիւններու առջեւ։ Ռուսիա չունի ուժ նպատակայարմար և առոյգ զերծ նետահանգիստ իր վաճառականութեան համար, որ անդադար կ'ածի։ Ծայր. Արեւելքի մէկ կրցաւ հասնիլ իր նպատակին, նախ Վլատիվոսթոք և յետոյ Բորթ-Արթիւր տեղւորուելով։ Ուրեմն իր բոլոր ջանքը ուղղած է Հնդկական Ովկիանոսին կողմը։ Անգլիական դիւանագիտութիւնը ամենէն աւելի Ծայր. Արեւելքի մէկ գործ տեսաւ։ Անգլիա ճամբուն հետ դաշնակցելով յանկարծ կեցուց ռուս զօրութիւնը, ռուսական սահմաններու մէջ։

Հին դիւանագէտը յետոյ կը քննէ թէ ինչու միայն հինգ տարուան համար կնքուեցաւ այդ Անգլեհնտական դաշնագիրը։ ասոր համար երկու պատճառ կը գտնէ. կա՛մ այն է որ կը վախցուէր թէ քիչ ատենէն բաղխում մը տեղի պիտի ունենայ Ծայր. Արեւելքի մէջ, և կամ նոյն իսկ մտադրութիւն կար ատենկ բաղխում մը յառաջ բերելու։ Բայց որո՛ն հետ պիտի ըլլայ այս բաղխումը. բնականաբար Ռուսիոյ հետ։ Ամէն բան դիտութեամբ անոր դէմ ուղղուած է։ Շնորհիւ անգեհնտական դաշնակցութեան, պատերազմի ատեն Ֆաղաղական ովկիանոսը, Հանկ-Քոնկէն մինչեւ Ճաբան գործնականապէս գոցուած է Մաքաօ—թէև Բորթուգալի կը պատկանի—, Հանկ-Քոնկ, Ֆօքիէն, Ֆորմոզա և այն կղզիներու չըղթան որ այս ամէն կէտերը Ճաբոնի կը միացընէ, անանցանելի պատուար մը կը ձեւացնեն։ Ռուսիա իր սեփական չահաստաններուն մէջ փակուած, և առանց այն ծովային ծաւալումին որուն եաեւէ ինկած է երկար ատենէ ի վեր, այս անգամ ինքզինքը ազատելու համար այն տեսակ փորձ մը պիտի ընէ որ ապահովաբար զէնքի դիմելու պիտի ստիպէ զինքը։ Եւ այն ատեն Ֆրանսա ալ պիտի ստիպուի մէջ մտնել, քանի որ Ռուսիոյ դաշնակիցն է։

Ջմռանմնք յիշել թէ Ֆրանսացի դիւանագէտ մըն է որ կ'ըսէ ատոնք, միեւնոյն ատեն ցաւ յայտնելով թէ Ֆրանսա իր ներքին խնդիրներուն մէջ թաղուած, չատ ուշադրութիւն չընծայեր արտաքին քաղաքական խնդիրներուն։

ԵՐԵՍՓ. ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆԸՐԸ ՓՐԱՆՍԱԶԻ ՄԷՋ.—Անցնող չաբաթը, Ֆրանսայի մէջ, երեսփոխանական ընտրութեանց ոգեւորութեան նուիրուած օրթնեակ մը եղաւ։ Բարիզէն եկած հեռագիրները և օրաթերթերը այդ ընտրութեանց մանրամասնութիւնները և ատոնց վերաբերեալ անդրաժեշտ խորհրդածութիւնները բերին գլխաւորաբար։ 591 երեսփոխաններէն 411ը վերջնականապէս ընտրուած են արդէն և 180ը համեմատականի մնացած։ Արդ, այն իրողութիւնը թէ այս 411 երեսփոխաններուն 248ը նախարարական են արդէն, և 163ը միայն ընդդիմադիր՝ զանազան կուսակցութիւններու բաժնուած, կը ցուցնէ ինքնին Վլատէք Ռուսօի դատիճին քաղաքականութեան՝ երկրին ընդհանուր հաւանութեան արժանացած ըլլալը, ինչ որ գոհունակութեամբ ողջունուեցաւ միջազգային մամուլին կողմէ։ Նախարարական մեծամասնութիւնը կը բաղկանայ 21 ընկերվարականներէ, 42 արմատական-ընկերվարականներէ, 99 արմատականներէ և 86 հանրապետականներէ որոնք քուէարկած են Պ. Վալտէք Ռուսոյի դատիճին ի նպաստ, և կամ հաւանած են անոր քաղաքականութեան։ Իսկ ընդդիմադիրները կը բաղկանան 33 ազգայնականներէ, 65 պահպանողականներէ, և 64 հակառակ խարարական հանրապետականներէ։ Կիրակի օրուան քուէարկութեան մէջ հանրապետականները միութեան պատկանող այն երեսփոխանները որոնք նախարարութեան կողմն են 34 աթոռ չահած են։ Ակէ զատ համեմատականի մնացած ընտրութիւններու մէջ 34 ընտրութիւններ ալ նպաստաւոր կ'երեւան նախարարականներուն։ Համագումար 68 աթոռ չահած են ուրեմն նախարարականներ։ Միւս կողմէ հանրապետական միութեան պատկանող նախարարական երեսփոխանները 23 աթոռ կորուսած են, և 13 համեմատականի մնացած ընտրութիւններ ալ աննպաստ կը թուին նախարարականներուն։ Համագումար 36 կորուստ՝ ամենէն անյաստ պարագաներուն մէջ իսկ։

ԻՆՉ Կ'ԸՍԷ Պ. ՎԱԼՏԷՔ ՌՈՒՍՕ.—Ինչպէս հեռագրական լուրերու բաժնին մէջ երեւցաւ, վարչապետ Պ. Վալտէք Ռուսօ չահագրգռական տեսակցութիւն մը ունեցած է երեսփ. Ժողովին անդամ Պ. Էմմանուէլ Առէնի հետ, որ այդ տեսակցութեան արդիւնքը հաղորդեր է Վիեննական թերթի մը։ Կ'երեւայ թէ Պ. Վալտէք Ռուսօ նչանակելի ճշդութեամբ գուշակեր էր ընտրութեանց արդիւնքը, որուն համար Պ. Առէն կը շնորհաւորէ Ֆրանսայի վարչապետը։ Պ. Վալտէք Ռուսօ ըսեր է ի մէջ այլոց. «Ինչպէս չեմ գուշակութեանս մէջ, և կը փափաքիմ բացատրել ձեզի թէ ինչու կը պարծիմ այդ բանին համար։ Որոշ դասաւորման մը ընելու համար պէտք է երկիրը դիտել, ոչ թէ մակերեւութային կերպով, ինչպէս կ'ընէ քաղաքական ասպարէզին մէջ նորեկ մը, այլ մեծ ուշադրութեամբ և իրերը խորապէս դիտելով։ Իրողութիւնն այն է որ մակերեւութային կեղծ յուզումի մը տակ ամէն բան հանդարտ էր։ Հակառակ այն բուռն պայքարին, որ հիմնովին տարբեր կուսակցութիւններու՝ նախարարուեան դէմ միանալուն պատճառ եղաւ, կարելի չեղաւ ընդարդնելու ուժեղ մեծամասնութեան մէջ հակակիր հոսանք մը առաջ բերել։» Պ. Վալտէք Ռուսօի կարծեօք, հանրապետական մեծամասնութիւնը երեսփ. նոր ժողովին մէջ ալ գրեթէ միեւնոյն տարրերէն կազմուած պիտի ըլլայ, իբր 20 ձայնի առաւելութեամբ։ Պ. Առէն հարցուց թէ քաչուելու միտք ունի՞։ «Ատոյգ է որ եթէ ընտրութեան արդիւնքը տարակուսական ըլլար, պիտի մնայի։ Այն ատեն հարկ պիտի ըլլար պայքարը չարունակել։ Բարեբաղդաբար ատոր պէտք չկայ հիմայ։ Ընտրութիւնները նպաստաւոր հանգամանք մը առին։ Թչնամիին յարձակումը ետ մղուեցաւ։» Պ. Վալտէք Ռուսօ խօսքը վերջացուց սա բառերով, որոնք որոշ գաղափար մը չեն տար իր դիտաւորութեանց վերաբերմամբ, թէ ճարահատ անձնատուր պիտի ըլլան։ Հիմակուընէ ճչգրիտ բան մը գիտցող չկայ։ միայն լուրեր, տարաձայնութիւններ կը լսուին ասկէ անկէ։ Այսպէս, Լոնտոնեան կարեւոր թերթ մը կը հաւատայ թէ Պօթա, Շալք-Պըրկըր, Տըլառէյ անձամբ այցելեր են Պօէր զօրավարներուն և Պօէր զինուորները ամենքն ալ վիւխք յայտներ են որ պատերազմը չուտով վերջնայ։ Միայն թէ կարգ մը պզտիկ անկախ զօրախումբեր այդ կարծիքէն չեն, թերեւս այն պատճառով որ տեղեկութիւն մը չունին վերջին դէպքերուն մասին։ Ընդհանուր ձգտումը գոհացուցիչ է, մանաւանդ անոր համար որ Զօր. Պօթա ներկայ գտնուղ Պօէր պատերազմներէն բոլորովին անկախ կը չարժի։ Ուրիշ թերթի մը պատմութեան նայելով, Զօր. Տվվէդ ըսեր է թէ Անգլիոյ դէմ մաքառիլը անօգուտ է այլ եւս և թէ Անգլիոյ առաջարկած պայմանները ընդունելի են։ Պօէր պետերը չարունակ տեսակցութիւններ կ'ունենան։ Մէկ խօսքով, նպաստաւոր ելք մը կը յուսացուի այս բանակցութիւններէն։ Այս է ընդհանուր կարծիքը, և այսպէս կը դատեն գործին իրազեկներ ալ։

Ս. Հելինէի մէջ փակուած Պօէր գերիները բաւական ատենէ ի վեր բանչարէզնէն երես չեն կրնար տանիլ, որովհետեւ երկարատեւ երաչտութիւնը պատճառ եղած է բանչարէզներու փճանալուն։ Քանի մը ամիսէ ի վեր աղետապի դէպքեր կը պատահին գերիներուն մէջեւ, հակառակ ձեռք առնուած միջոցներու, հիւանդութիւնը կը սպառնայ ծաւալիլ։ Երեք Անգլիացի սպաներ վարակուեր են։ Այս պատճառով քարանթինա հաստատուեր է Տէտուուտի բանակին մէջ, ուր կը գտնուին գերիները։ Անգլիական կառավարութիւնը որոշեր է իրարմէ զատել օտարազգի և Պօէր գերիները, որովհետեւ չատ անգամ հոն կը ծաղի անոնց միջեւ։ Ս. Հելինէ ղրկուած բոլոր ապստամբներըմանաւոր միջնաբերդի մը մէջ փակուած են, և ամէն օր աչխատելու կը ղրկուին, զինուորական հակղութեան տակ։ Զօր. Քրոնժէ քաչառողջ վիճակի մէջ է, բայց իր կնոջ վիճակը մտահոգութիւն կը պատճառէ։ Անգլիական կառավարութեան թոյլտուութեամբ, գերիներէն մէկը ամուսնացեր է Ս. Հելինէ գտնուող մանկամարդ ազկական մը հետ։ Ուրիշ գերի մըն ալ, Դերմանացի, արտօնութիւն ստացեր է իր քովը բերելու կինը և զաւակները, որոնք ճամբայ ելած են արդէն։

ՍՊԱՆԻՈՒ պատանի թագաւորին, Ալֆոնսօ ԺԳ.ի թագադրութեան հանդիսանքուն վերջնական յայտագրին համաձայն, մայիս 15ին հազկերոյթ մը պիտի տրուի Մատրիտի պալատին մէջ, որուն ներկայ պիտի գտնուին օտար իչխաններ։ Ուրիշ հազկերոյթ մըն ալ յաջորդ օրը պիտի տրուի, ի պատիւ օտար դեսպաններու և պատուիրակներու։ Մայիս 17ին տեղի պիտի ունենայ թափօրը, և այդ օրը թագաւորը առաւօտեան մէջ, իր զինուորական պատուիրակներու։ Մայիս 18ին տեղի պիտի ունենայ Արքայական Պալատին մէջ, կրօնական, զինուորական, քաղաքական, ևն. ընկերութիւններու համար։ Եւ վերջապէս զօրահանդէսներ, թատերական ներկայացում մը, ցլամարտ մը և ուրիշ կարգ մը հանդիսներ տեղի պիտի ունենան։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆ ԿՂԶԻՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ

Ամերիկացի սպաներու կողմէ գործուած խըժդժութիւններու քննութիւնը կը չարունակուի։ Ամբաստանուած սպաներէն հազարապետ Ուոլլըր երկու չարթի օրը նորէն ներկայացաւ Մանիլայի զինուորական Ատեանին, և հաստատեց թէ ինք Զօր. Սմիթի հրամանին համաձայն չարժած էր։ Զօրավարը հրամայած էր իրեն որ անապատ մը դարձնէ Սամար կղզին, զարնելով 10 տարեկանէն վեր բոլոր բնիկները և կրակի տալով անոնց տուները։ Երկու վկաներ յայտարարեցին թէ զանազան ճակատամարտներու մէջ 12էն 14 տարեկան տղաքներ տեսած էին, որոնք տուրերով զինուած՝ Ամերիկացիներուն վրայ կը յարձակէին և կը խողխողէին։ Ամբաստանուածները յայտարարեցին թէ այդ ծայրայեղ միջոցները անոր համար ձեռք առնուած էին, որովհետեւ Ֆիլիբրինոներուն նենգամտութիւնը և վայրագութիւնը չափ չունէր։

Ամերիկայի խորհրդարանին մէջ կարգ մը երեսփոխաններ խստօրէն դատափետեցին Սմիթ զօրավարը։ Վերակուտական մը Հերովդէսի հետ բաղդատեց զայն։ Երեսփոխան Միլլի յայտարարեց թէ այդ զօրավարը անպատուած է ամերիկեան համազգեստը։ «Փառք Աստուծոյ, ըսաւ, որ 18 դար պէտք է եղեր Գողգոթայէն ի վեր, Սմիթ մը յառաջ բերելու համար։ Կը յուսամ թէ Սպիտակ Տունը բաւական քաջութիւն, հայրենասիրութիւն և քրիստոնէական ոգի պիտի ունենայ, հիմայ 48 ժամէն համազգեստը անոր վրայէն առնելու համար»։

ՄԵՒ ՆՈՐ ԴԻՒՂԻ ՄԷՋ

Սաբհ-Անգոլի բաժանորդագրուիլ փափաքողները պէտք է ուղղակի մեզի դիմեն։

«ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի ՕՐԱՑՈՑԸ

1902

1320 Տ.Ճ.Կ.	ՕՐ ԱՊՐԻԼ 22	1902 Լ.Տ.
Մահ. Կարդ. 27	ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ Թ. օր Յինանց։	Մայիս 5
ԱՐԵՒՕՐ 5.3		ԱՐԵՒՕՐ 4 55

ՋԵՐՄՈՒԹԵԱՆ ԱՍՏԻՃԱՆ

Երէկ առաւօտ Վենետիկ ասոյճանն էր

Կ.Պոլիս	9	Գերմ.	—19
Արքանկէլ	0—3	Բարիզ	—4
Սօֆիա	—3	Աթէնք	10 Թրիէսդէ 8
Զմիր	—	Տրապիզան	— Սելանիկ— 8

ԱԶԳԱՅԻՆ

ԴՈՒՄ ԴԱԲՈՒԻ ԴՈՒՐՍԻ Ս. Յարութիւն եկեղեցիին տօնախմբութեան առթիւ Ս. Պատրիարքը երէկ նոյն եկեղեցւոյն մէջ պատարագեց և քարոզ մը խօսելով բացատրեց Նոր Կիրակիին քրիստոնէից համար ունեցած նչանակութիւնը և մարդկութեան հոգեւորապէս նորոգելու ըլլալը և առ այդ քրիստոնէութեան պահանջած պայմանները։ Ն. Սրբազնութիւնը իր քարոզին մէջ յուզեալ չեչտերով գուժեց Զայեան Յիւսիս էֆ.ին մահը և հանգիստ մաղթեց հանգուցեալին հոգւոյն։

ՄԱՅՐ-ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ նորոգութիւնը այս չաբթու սկսելու համար պատրաստութիւններ կը տեսնուին։ Մինչեւ տաճարը պիտի փակուի և ժամերգութիւնը կանոց յատուկ տաճարին մէջ տեղի պիտի ունենայ։ Հաղար ոսկիէ բաւական աւելի ծախք պահանջող գործի մը համար քանի՞ ոսկի պատրաստ ըլլալու է. տասը ոսկի միայն... մի չուարիք, տասը ոսկի, որ Աւետարանին երկու նկանակ և երկու ձուկին նման մեծ հրաչք մը պիտի գործէ։ Անցեալ հինգչաբթի օր Ս. Պատրիարքը Մայր-եկեղեցւոյ մէջ կանանց յատուկ խօսած քարոզին մէջ հրաւիրեց ներկայ տիկինները, որ իրենց աւելորդ զարդերը ծախեն և գոյացած արդիւնքը այս նորոգութեան համար նուիրեն։ Բայց տիկիններուն համար իրենց զարդերէն բաժնուիլը գիտէնք թէ ո՛րքան դժուարին բան է և այդ վայրկենին արդէն ամենուն աչքին ալ եկեղեցին չատ փառաւոր և զարդարուն երեւցեր է և այդ օրէն սկսեալ կանանց աչխարհին մէջ աւելորդ չռայլութիւն կը նկատուի ծախսուելիք 1000 —1500 ոսկին։ Արանց աչխարհին մէջ ալ կարծիքը տարբեր չէ և չատ գործնական միտքեր եկեղեցւոյն յատակը և մաս մը ծեփերը նորոգուելով, պէտքը լրացած կը համարեն. սակայն որոշումը անդառնալի է, ու այդ գումարը անպատճառ պիտի ծախսուի։ Կանանց մէջ ըսողներ ալ կան որ կարելի չէ՞ արդիօք եկեղեցւոյ աւելորդ զարդերը և պօճոնները ծախել, և այդ գումարով հոգալ նորոգութեան ծախքը։ Սակայն պատճառական չէղանակներու մէջ կարգադրուածը այն է որ նորոգութիւնները սկսին մէկ կողմէ և միւս կողմէ նըպատներով ծախքը հոգացուի։

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ազգապետ Պօղոսեան Ծակոր էֆ. Զատկական չնորհաւորութեան համար Պատրիարքարան եկած

ԹԵՐԹՕՆ «ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿ»Ի (37)

ՔԱՄԻՅԼ ԲԷՌ

ՍՊԱՆՆՈՒԱԾ ԿԻՆԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

Գ.

ՊԱՐՈՆ ԱՐՆՕԼՏ

Բայց Պ. Արնօլտ ժամանակ չթողուց Զէրչէի՝ իր յուզումին անձնատուր ըլլալու, որովհետեւ նոր հարցումներով կը պաչարէր զինքը։

—Դիտէի՞ք թէ տիկին Սէն-Լուվան մուտքի դրան իրեն յատուկ բանալի մը ունէր, զոր ամէն օր, կամ լաւ եւս ամէն գիչեր կը գործածէր, Պ. Հէննէի ընկերակցութեամբ դուրս ելած ատեն։

—Աղջիկս զբօսնելու այնքան միջոց չուներ, պատասխանեց Զէրչէ լողոքի չարժուձեւով մը։ Թատրոնը կը սիրէր, և երբեմն երբեմն թատրոն կ'երթար իր հօրաքրոջ տղուն և իմ քրոջս աղջկան՝ Մաւլէնի ընկերակցութեամբ։

—Այս թուղթը իմ թղթապանակիս մէջ էր կ'ըսէք։

—Այո՛, ըսաւ Պ. Արնօլտ. և այդ թղթապանակն ալ ձեր սենեակին գրասեղանին վրայ կը գտնուէր։

Ծեծոյ յանկարծ խօսքին նիւթը փոխելով, Պ. Արնօլտ յարեց.

—Ներեցէք որ անհրաժեչտ հարցում մը ընեմ։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ երկար ուղեւորութենէ մը ձեր վերադարձի առաջին գիչերը առանձին սենեակի մը մէջ կ'անցընէք և ոչ թէ ձեր կնոջ ննջասենեակին մէջ։

Մօրիս թեթեւ չփոթութիւն մը ցոյց առաւ.

—Սիւզան տկար էր... խնդրեց որ թող տամ այս գիչեր հանգստանալու։

Ոեղեզ երիտասարդը ցաւագին չեչտով մը յարեց.

—Ո՜հ, եթէ քո՛ւլ ըլլայի, բնաւ դժբաղդութիւն մը չպիտի պատահէր։

—Անչուշտ, ըսաւ հարցաքննիչ դատաւորը։ Ուրեմն հակառակ ձեզի ուղղուած նամակին զոր պահած էիք, երբէք կասկած մը չունեցա՞ք Տիկին մը Սէն-Լուվանի հաւատարմութեանը վրայ։

—Կ'արդիւեմ ձեզի այդ մասին կասկածի բառ մը արտասանելու, պարո՛ն, ըսաւ երիտասարդը սաստկապէս զայրացած։ Չեմ գիտեր թէ ի՛նչ ըսել կ'ուզեն այս բոլորը։

(Շարունակելի)

ըլլալով, Փոխանորդ Սրբազանը չաբաթ օր Պալը Հասուց երթալով, փոխադարձ այցելութիւն տուաւ Ն. Վսեմութեան։

ՊՈՒԼԿԱՐԱՑ Եկզարք Տ. Յոսէֆի քսանևհնգամեայ յոբելեանին առթիւ Կրօն. Ժողովոյ ատենապետ Յովհաննէսեան Տ. Գրիգորիս արքեպ. երկու վարդապետներու հետ վաղը Ֆէներ Պուլկարաց եկեղեցին մատուցուած պատարագին ներկայ պիտի գտնուի։ Փոխանորդ Սրբազանը վաղը Խըրքէլէզի առթիւ ըստ սովորութեան կը պատարագէ Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցին։

ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ մէջ չերամաբուծութիւն հաստատելու համար Նիկոմիդիոյ առաջնորդ Տ. Ստեփաննոս եպս.ը խնդրած էր թթենիի տունկեր։ Այս անգամ Տ. Ստեփաննոս եպս. նամակ մը գրելով Ս. Պատրիարքին, յօժարակամութիւն յայտնած է վճռակային նուիրահաւաքութեամբ պէտք եղած թթենիի տունկերը Պատրիարքարանի տրամադրութեան տակ դնել։ Ս. Պատրիարքը Տ. Ստեփաննոս եպս.ի շնորհակալութեան գիր մը գրած է։

ՍԵԲԱՍՏԻԱՅԷՆ կը գրեն Պատրիարքարան թէ առաջնորդ Տ. Պետրոս արքեպ. Թօքատ գացեր է, ուր պիտի մնայ 2—3 ամիս։ Սեբաստիոյ Վիճակին մէջ քարոզչութեան պաշտօն վարելու համար մէկ քանի վարդապետ ուղղուած է։

ՏԻԱՐՊԷՔԻՐԻ առաջնորդ Եզեկիէլ Ծ. Վ. չաբաթ առաւօտ դարձեալ այցելութիւն տուաւ Տիարպէքիրի նորընտիր կուսակալ Ֆաիզ փաշայի և Պոլսէն մեկնելուն առթիւ հրաժեշտ առաւ իրմէ։ Եզեկիէլ Վ. նոյն օրը Երուսաղէմ ուղեւորեցաւ։

Ս. ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ, եղած պահանջման մը վրայ, Պոլսոյ մէջ համբաւ ունեցող Հայ երաժիշտներու լուսանկարները կը հաւաքէ, երաժշտական մարմնոյ մը ղրկելու համար։

ՊՈԼՍՈՅ եկեղեցիներու Թաղ. Խորհուրդներուն հետեւեալ Պատրիարքական շրջաբերականը ղրկուած է։—

«Ազգային Վարչութեան Տնտես. Խորհրդոյ կողմէ՝ ըստ մեր յանձնարարութեան ուղղորութեան առնուելով մայրաքաղաքիս մեր Ս. Եկեղեցեաց ու ազգային վարժարանաց սեպհական չարժական և անշարժ ստացուածոց արձանագրութեան խնդիրն, այս անգամ հարկ դատուած է Պատրիարքարանիս մէջ ուրոյն տումարներ հաստատել և անոնց մէջ կատարել արձանագրութիւնը յիշատակեալ ազգային սեպհականութեանց՝ ընդ հսկողութեամբ Տնտես. Խորհրդոյ։

«Հետեւաբար, Ներկայ շրջաբերականով կը յանձնարարեմք նաև Ձեզ՝ Ս. Եկեղեցւոյդ ու Թաղային երկսեռ վարժարանաց սեպհական բոլոր կալուածոց, եւ անոնց բովանդակ գոյից ու անօթոց վաւերական ցուցակներն պատրաստելով՝ յուղարկել առ Տնտես. Խորհուրդն, տեղի ունեցած կարգադրութեանց համաձայն կատարուելու համար անոնց արձանագրութիւնն սահմանեալ տումարոց մէջ։

«Ընդ գրոյս կ'ուղարկեմք այս նպատակաւ պատրաստուած՝ կալուածոց վիճակացոյց պատկերէն ինչպէս նաև Եկեղեցեաց կահացուցակի ծրագրէն մէկ մէկ օրինակ, որպէս զի անոնց իւրաքանչիւր գլխոյն եւ տրամադրութեան համեմատ պատրաստէք պահանջուած ցուցակներն և յուղարկէք առ Տնտես. Խորհուրդն։»

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ՋՈՒՐԸ ԻՆԿԱԾ

Մասիս չաբաթաթերթը իր անցեալ օրուան թիւին մէջ կարգ մը ակնարկութիւններ ըրեր է «Սուրհանդակ»ին, որուն հետ չգիտենք ի՛նչ հաշիւ ունի, զոր չի կրնար մաքրել։ Աշխատակից մը իր «Յուշեր ու Փուշեր» խորագրով մէկ յօդուածին մէջ ակնարկութիւն մը ըրեր էր Մուշեղ Վ.ի մէկ Հէքեաթին առթիւ, և ատոր Մասիսի մէջ մի ոմն Սթէլլայի կողմէ տրուած պատասխանի մը առթիւ միշտ նոյն աշխատակիցը երկտող մը գրեր էր։ Ասիկայ բաւական եղեր է որ «Մասիս»ի այժմու անօրէն խմբագիրը զայրանայ «Սուրհանդակ»ի խմբագրութեան, և զմեզ գրականութենէ բոլորովին անտեղեակ ցուցնելու չափ առաջ տանի բարեկրթութեան պակասը։ Ատոր չենք ուզեր պատասխանել, յիշեցնելով միայն թէ «Սուրհանդակ» իբրեւ ամենօրեայ առաւօտեան թերթ մը, նախապատուութիւն կուտայ ազգային, քաղաքական, առեւտրական, տնտեսական լուրջ տեղեկութիւններու, նորագոյն լուրերու, ևն.։ Հետեւապէս իր ծրագիրը բոլորովին տարբեր է գրական չաբաթաթերթէ մը։ Այսու հանդերձ «Սուրհանդակ» ընտրանաւ կը հրատարակէ գրական այնպիսի յօդուածներ, որոնց հաւասարող գրութիւն գտնել դժուար է ժամանակէ մը ի վեր հրատարակուող Մասիսին մէջ, որ հմայաթափ ըրած է նոյն չաբաթաթերթին գրական ուղղութենէն բան մը սպասողները, քանի որ Մասիսի խմբագրին գրական կարողութիւնը սահմանափակուած է հիմայ յարձակողական յօդուածներու և «Յուշատետր»երու մէջ որոնք այնքան խնամով կը գրուին և աւելի մեծ խնամով կը կարդացուին։ Կը ցաւինք ասիկայ ըսելու, բայց միեւնոյն ատեն հաւաստաբար կրնանք պնդել այս բանը, որովհետեւ Մասիսի այժմ ունեցած վիճակը չի կրնար ենթադրել տալ թէ ո և է մրցակցական նկատում կայ մեր այս խօսքերուն մէջ։ Մասիսի այժմու խմբագրին՝ Տ. Ա.ի ընթացքը բաւական տարօրինակ դարձած է այս միջոցին։ Ուղեգիծը կորսուած կ'երեւի։ Իբրեւ գաւառացի լաւագոյն գրող մը գովաբանած Արտաշէս Յարութիւնեան, որուն նոյնիսկ ալ տակաւին մէկ քանի ամիս առաջ ոսկի ժամացոյց մը նուիրեց, «Մասիս»ի վերջին թիւին մէջ կը դատափետուէր, այն գերազանց պատճառով որ անիկայ անխոհեմութիւնը ունեցեր էր իր այս օրուան մէկ աշխատակիցը ձաղկելու։ Եւ մեզի դէմ զայրանալուն պատճառ կ'ենթադրենք ըլլալ խմբագրատանս մէջ ասկէ առաջ բերած մէկ քանի գրութիւններուն թերթիս անօրէնութեան կողմէ քաղաքավարութեամբ մերժուիլը, ինչ որ մեզի ալ ցաւ էր, և զոր չպիտի ընէինք եթէ լաւագոյն բան մը ըլլար բերուածը։

Այս բացատրութենէն ետքը ուրիշ խօսքի պէտք չի մնար կարծենք. բարեկամաբար դիտել կուտանք միայն, որ ամենէն անպատշաճ բանն է գրական չաբաթաթերթ մը աջ ու ձախ յախուռն հարուածներ տեղացնելու ծառայեցնել գրեթէ ամբողջովին, ինչպէս եղեր է այս չաբթու, թերեւս թերթը լեցնելու դժուարութենէն մղուած։

ՄԱՀ
ՉԱՅԵԱՆ ԻԼԻԱՍ ԷՖԷՆՏԻԻ

Տարին չըլլըրած, ազգային կարեւոր դէմքեր բոլորեցին արդէն իրենց կեանքը և հետզհետէ բաժնուեցան մեզմէ զգալի պարապ մը ձգելով իրենց ետեւը։ Յարութիւն փաշայէն, Ստեփան փաշայէն, Վահան փաշայէն յետոյ Չայեան Իլիաս էֆ.ի մահը կը գուժենք մեզ։ Ծանօթ դէմք մը սիրելի և յարգելի ամենուն, ազնուական ծագումով և ազնիւ զգացումներով օժտուած անձ, որուն մահուան առթած ցաւը իր ընտանիքէն ասդին կը տարածուի ծանօթներու հեռաւոր շրջանակի մը մէջ։ Իլիաս էֆ. 60 տարին լրացուցած էր, բայց մարմնապէս քաջառողջ և կորովի էր, մերթ ընդ մերթ կը նեղուէր թեթեւ յօդացաւէ մը։ Վերջերս իր վրայ երիկամանց հիւանդութիւն մը երեւան ելաւ և հակառակ ամէն խնամքներու հիւանդութիւնը տարբեր վիճակ մը առաւ։ Արիւնը կը խանգարուէր հետզհետէ, խանգարելով նաեւ մարմինը և ուր ուրեմն կրկնուող տագնապները մահ յառաջ բերին։ Բժիշկները անյոյս էին արդէն, բայց վերջին օրերս թեթեւ բարուքում մը կը նշմարուէր վիճակին մէջ։

Շաբաթ իրիկուն ալ աւելի ծանրանալով իր հիւանդութիւնը՝ Ս. Հաղորդութիւն տրուեցաւ իրեն։ Երէկ առաւօտ մինչ Ս. Պատրիարքը Գումգաբուի դուրսի Թաղ. Խորհրդարանը, պատարագելու կը պատրաստուէր, հանգուցեալոյն որդին՝ Յովհաննէս էֆ. Չայեան՝ Քիւրքճիպաշեան Կարապետ էֆ.ի հետ եկաւ, Ս. Պատրիարքին գուժեց իր հօրը մահը։ Ն. Սրբազնութիւնը զգածուեցաւ այս լուրը առնելով, և յիշեց հանգուցելոյն ազգ. վարչական շրջանակին մէջ իբրեւ իրեն գործակից և աշխատակից ազգին մատուցած ծառայութիւնները։ Ս. Պատրիարքը իբրեւ իրեն աւելի մօտէն բարեկամ եւ մտերիմ, միանգամայն իբր դաւանակից ալ, գովեստները ըրաւ հանգուցելոյն և մխիթարական խօսքերով ջանաց հանգարտեցնել սիրտը հանգուցելոյն որդւոյն։ Ն. Սրբազնութիւնը խոստացաւ կարգադրել յուղարկաւորութեան պատրաստութիւնները եւ հանգուցելոյն դիրքին եւ աստիճանին վայելուչ յուղարկաւորութիւն մը կատարել տալ, նախագահելով նաև թափորին։

*** Իլիաս էֆ. Չայեան (Մկրտութեան անուամբ Եղիազար) որդին էր հանգուցեալ Ստեփան էֆ. Չայեանի, որ պետական ծառայութեան մէջ գտնուած և երբեմն Հերեքէի կայս. գործարանին տնօրէն եղած է։ Մայրը տիկին Փոլիկ՝ Տատեան Յովհաննէս պէյի աղջիկն էր։ Իր նախնական կրթութիւնը ընտանեկան յարկի մէջ ստանալէ յետոյ, ծնողքը կը փափաքէին ղրկել զինքը Բարիզ ուսումը կատարելագործելու համար, սակայն չուզելով թէ՛ զինքը և թէ իրեն ընկերակիցները ազատ թողուլ օտար միջավայրի մը մէջ, ուր ուրեմն որոշեցին ղրկել Զմիւռնիա ուր Մեսրոպեան վարժարանը չատ բարգաւաճ վիճակ մը ունէր այդ թուականին։

Իլիաս էֆ. վարժարանէն դուրս ընտանեկան խնամք կը վայելէր Պալթազարեան Լուկաս էֆ.ի տան մէջ։ Այս անունը ծանօթ է ամէն անոնց, որոնք Զմիւռնիոյ Հայոց զարգացման հետապնդած են. ինք առեւտրական գործով պարապող անձ մը, սակայն հանրային կեանքի մէջ ալ մտաւ, հրատարակելով Զմիւռնիոյ Հայոց ամենէն կարեւոր թերթը «Արշալոյս»ը։ Պալթազարեանի անձնական դիրքը և ընտանեկան բարւոք վիճակը այնքան մեծ ազդեցութիւն ըրած էին Իլիաս էֆ.ի վրայ, որ տարիներ յետոյ այդ յիշատակը տակաւին թարմ մնացած էր իր սրտին մէջ և ուզեց ընտանեկան կապ մը հաստատել անոր հետ, աղջիկը կնութեան առնելով և ինքն ալ իր կարգին կազմելով երջանիկ ընտանիք մը։ Իլիաս էֆ. այս ամուսնութենէն ունեցաւ 3 մանչ և մէկ աղջիկ զաւակ, որոնց ամենուն ալ կրթութեան և դաստիարակութեան մեծ հոգ տարաւ։ Երէց որդին Յովհաննէս Չայեան առեւտրական ասպարէզը մտած է, միւս զաւակը Երուանդ բժշկական ուսանող է Բարիզի մէջ, իսկ երրորդ որդին Տիգրան՝ քարտուղար է Արտաքին գործոց Նախարարութեան մէջ։ Իլիաս էֆ. չատ երիտասարդ հասակի մէջ ընդունուեցաւ Արտաքին Գործոց Նախարարութեան մէջ իբրեւ քարտուղար։ Հմուտ էր արդէն Ֆրանսերէնի սակայն իր այս պաշտօնը գործնական դպրոց մը եղաւ իրեն Ֆրանսերէնը, և այնքան մշակեց, որ տարիներ յետոյ չատ կարեւոր պաշտօնագրեր կը խմբագրէր այնքան յաջողութեամբ որ լեզուին բոլոր հմուտ եղողները կը գնահատէին։ Իլիաս էֆէնտի Արտաքին գործոց Նախարարութեան մէջ զանազան կարեւոր պաշտօններ վարելէ յետոյ, ուր ուրեմն հոչուեցաւ իր մօրեղբօր՝ Յարութիւն փաշայի օգնականութեան (մուավին մուսթեշար) պաշտօնին, զոր բաւական տարիներ վարելէ յետոյ, անուանուեցաւ Պետական Խորհրդոյ եկեղեցական ճիւղի անդամ։ Ասիկայ իր վերջին պաշտօնը եղաւ պետական շրջանակի մէջ, որուն երկարամեայ հաւատարիմ մէկ պաշտօնեայն էր և վարձատրուած էր Ռութպէի Ա. աստիճանով և Օսմանիէ և Մէճիտիէ Ա. կարգի պատուանշաններով։

Հանգուցեալը իբրեւ ազգային դէմք ալ ծանօթ էր։ Մագրըգիւղի մէջ երկար ատեն Թաղ. Խորհրդոյ ատենապետ և քանիցս ալ Ազգային Վարչութեան Քաղ. Ժողովոյ անդամ, ունեցած է աշխատութիւններ, որոնք չեն կրնար մոռցուիլ։ Մէկ քանի տարի առաջ Ազգ. Հիւանդանոցի Վարչական Խնամակալութեան ատենապետեց և ազգին այդ տանը համար, որուն իր մեծ հայրը այնքան նպաստներ ըրած էր, ինքն ալ աշխատեցաւ։ Իլիաս էֆ. հանրային գործերու մէջ չրջահայեաց և խոհեմ մարդ էր. չատերը թոյլ վիճակ մը կը մեկնէին ասիկայ և կը քննադատէին զինքը, բայց անոնք որ աշխատելու այս կերպին համար տարակարծիք էին իրեն հետ, իրենք ալ իրենց կարգին մեծ արդիւնք ցոյց չտուին և կարեւոր ու նշանակելի բան մը չըրին դժբաղդաբար։ Իլիաս էֆ. իր փորձառութեամբը և բարեհամբոյր բնաւորութեամբը օգտակար կրնար ըլլալ հանրային գործերու մէջ։ Իր մահը կորուստ մըն է իր ընտանիքին և զաւակներուն համար, որոնց չատ պէտք ունէր դեռ, կորուստ մըն է իր բարեկամներուն և ծանօթներուն համար որոնց նկատմամբ միշտ ազնիւ ընթացք մը ունեցած և ամէնուն ալ բարեացակամ գտնուած էր. կորուստ մըն է նաեւ ազգին համար, որուն պատուաբեր մէկ անդամն էր պետութեան եւ օտարներուն առջեւ։

* *

Այրի Տիկին Աննա Չայեան, Օհաննէս պէյ, Երուանդ պէյ, Տիգրան պէյ, և Օր. Մարիամ Չայեան, Յովսէփ էֆ. Մինաս, էֆ. և Սիմոն պէյ Չայեան, Տիկին Մաքրուհի Չայեան, Տիկին Քէհեաեան, Տիկին Եղիազարեան և ընտանիք, Տիկին Տավուտեան, Օր. Թագուհի Պալթազարեան- Միհրդատ պէյ Պապայեան և ընտանիք, Տիրան պէյ Տատեան և ընտանիք, Տրդատ պէյ Տատեան և ընտանիք, Գարեգին էֆէնտի Դովլաթեան և ընտանիք Տքթօր Նազաչեան էֆ. և ընտանիք, ինչպէս նաև Չայեան, Տատեան, Պալեան, Տէր Մկրտիչեան, Գիսակ, Պարտիզպանեան և Իփլիքճեան ընտանիքները, իրենց ազգականներն ու պարագաններն խորին վշտով կը ծանուցանեն ձեզ դառն կորուստը

ԻԼԻԱՍ ԷՖ. ՉԱՅԵԱՆԻ
ԱՆԴԱՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՐԴՈՅ
ԵՆ. ԵՆ. ԵՆ.

որ կնքեց իր մահկանացուն կիրակի առաւօտ 21 ապրիլ։

Կը հրաւիրուին ազգականք և բարեկամք ներկայ գտնուիլ յուղարկաւորութեան տխուր հանդէսին, որ պիտի կատարուի յառաջիկայ երեքշաբթի 23 ապրիլ Մաքրի-գիւղի Սուրբ Աստուածածնայ եկեղեցւոյն մէջ ժամը $3\frac{1}{2}$ (Ը. Թ.)

Սիրքէճիէն կառախումբը կը մեկնի 9.17 (Ը. Ե.)

Ծանօթ.—Կը խնդրուի մահազդ չընդունողներէն որ ներկայս իբր այն նկատեն։

ԲԱՐԻԶԻ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՇԱԲԱԹ ԻՐԻԿՈՒԱՆ
3 Մայիս 1902

Ֆրանս. 3%	(3% Français)	101.12
Ռէժի	(Tab. Turcs)	321.
Գօնսօլիտ	(R. Turque D.)	26.26
Երկաթուղի	(Lots Turcs)	114.
Պանք Օթթ.	(Banque Ott)	567.
Թրանսվալ	(Transvaal.)	161.

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ
(Այս առտուան)

ՊԱՇՏՕՆ.—Ծումաս Պալայի գայմագամ կարգուեցաւ Բէլէնկէի գայմագամ Իհսան պէյ, որուն յաջորդեց Ծումաս Պալայի գայմագամ Շէվգէ էֆ.։

Պոլսոյ առեւտրական դատարանին Միլազիմ անդամ անուանուեցաւ Իրաւագիտական վարժարանէն շրջանաւարտ Իսմաիլ Համիթ պէյ։

ԱՍՏԻՃԱՆ.—Պալայի աստիճան տրուեցաւ կայս. Անձնական Գանձուն գործակատար Էտհէմ պէյի։

Մութէմայիզի աստիճան՝ Փէսի գործարանին Ա. քարտուղար Հաճի Ահմէտ էֆ.ի։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ.—Ականակուռ Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին Ա. Թիկնապահ Ճէմալ փաշայի։

Գ. Մէճիտիէ՝ կայս. Անձնական զօրաբանակին բժիշկներէն Տոքթ. Ալէքսանտր պէյի։

Ա. կարգի Շէֆգաթ՝ Աւստրիոյ Ֆրանց Եօզէֆ կայսեր Թոռնուհի Էլիզապէթ ու Վինտիշկրաց իշխանուհիին։

ՇՔԱԴՐԱՄ.—Լիագաթի ոսկի չքադրամ տրուեցաւ Առողջապահական Ժողովոյ անդամ և գերմանական հիւանդանոցին բժշկապետ Տոքթ. Մորթմանի։

ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ՄԻՋԵՒ.— Վինտիշկրացի իշխանին և իշխանուհիին Կ. Պոլիս այցելելուն առթիւ Վեհ. Սուլթանին եւ Ֆրանց-Եօզէֆ կայսեր միջեւ հեռագիրներ փոխանակուած էին։ Աւստրիական լրագիրները հրատարակած են Վեհ. Սուլթանին կողմէ քաշուած հեռագրին պատճէնը, որ հետեւեալն է.—

«Բարձր. Էլիզապէթ արքեդքսուհին այժմ Կ. Պոլիս կը գտնուի։ Ինքզինքս երջանիկ կը համարիմ Ձեր Կայսերական եւ Արքայական Վեհափառութեան նման Վեհապետի մը թոռնուհիին հետ տեսակցելուս համար։ Ձեզ համար երկար ժամանակէ ի վեր մասնաւոր գնահատութեան մը և անխզելի բարեկամութեան մը զգացումներն ունիմ։ Այդ այցելութեան առթիւ զգացած ուրախութեանս մէջ միակ վիշտ մը ունեցայ, որ յառաջ եկաւ Ն. Կ. և Ա. Բարձրութեան իմ հիւրս չըլլալէն։ Իշխանուհին ներկայ գտնուեցաւ Պալատին մէջ տրուած հացկերոյթին և յետոյ խօսակցեցանք իրարու հետ։ Իշխանուհին քաջառողջ է։ Իմ խորին գոհունակութիւնս կը յայտնեմ Նորին Բարձրութեան Կ. Պոլիս ըրած այցելութեանը համար։»

ՊԱՏԷՆԻ մեծ-դքսին նուիրուած Իմթիյազի ականակուռ պատուանշանը Պերլին տանող կայս. Թիկնապահ Նասիր փաշա առջի իրիկուն մայրաքաղաքս դառնալով կայս. Պալատ գնաց, մեծ-դուքսին մէկ ինքնագիր նամակը Վեհ. Սուլթանին մատուցանելու համար։

ՏՐԱՄԱՅԻ կառավարիչ Զիյա փաշա Սելանիկի կուսակալ Հասան Ֆէհմի փաշայի հետ տեսակցելու համար մօտերս Սելանիկ պիտի երթայ։

ՏԻՅԱՐՊԷՔԻՐԻ նախորդ կուսակալ Խալիտ պէյ առջի օրը մայրաքաղաքս հասաւ։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ.— Պուլկար իշխանապետութեան բնակիչներուն քով գտնուած զէնքերուն մաս առ մաս հաւաքուիլը գրած էինք։ Վերջին թղթաբերով հասած «Թան» լրագրին մէջ կը կարդանք թէ Պուլկարիոյ զանազան կողմերէն 50 հազար հրացան գրաւուեր է։ Ասկէ զատ մարտ ի օրը բազմաթիւ անձեր ձերբակալուեր են։

—Բարիզէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ պուլկարական 100 միլիոն Փր ի փոխառութեան նախնական պայմանագիրը ստորագրուեր է Պուլկարիոյ վարչապետին և ելմտական նախարարին, ինչպէս նաեւ փոխատու խմբակին կողմէ։ Ընդհանուր կարծիքը այն է թէ այս նոր փոխառութիւնը առանց մեծ դժուարութիւններու մօտերս պիտի կնքուի ծխախոտի պանտրօլի տուրքը երաշխաւորութեան տրուելով։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Եորկիոս Թագաւորին անուան տարեդարձին առթիւ վաղը Բերայի Յունաց Աստուածածին եկեղեցիին մէջ գոհաբանական հանդիսաւոր աղօթք մը պիտի կարդացուի։

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ.— Թանինը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ ռումանական նորընտիր դեսպան Պ. Լահովարի մայրաքաղաքս պիտի դառնայ Պուքրէշէն։ Դեսպանը անցեալ օր տեսակցութիւն մը ունեցեր է Ռումանիոյ վարչապետ Պ. Ստուրծայի և արտաքին գործոց նախարար Պ. Պարաթիանոյի հետ։

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ Շահը դեսպանութեան տիտղոս տուեր է Սօֆիայի պարսկական ընդհ. հիւպատոս Միրզա Ահմէտ խանի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ Օսմ. արտասովոր պատուիրակ Ղազի Մուխթար փաշա չաբաթ օրը Գահիրէէն մեկնելով Մահմուտիէ ջրանցքին եզերքը գտնուող իր ամառանոցը հաստատուեր է։

ԳԱՀԻՐԷԷՆ կը գրեն թէ քաղաքին Թէվֆիգիէ թաղին մէջ Մելքոնեան էֆ.ի ծխախոտի գործարանէն ամսոյս 22ին մեծ հրդեհ մը ծագելով, ահագին վնասներ պատճառած է, որոց գումարը յայտնի չէ տակաւին։

—Նոյն օրը Գահիրէ հասեր են Պօէր Զօր. Պօթայի սպայակոյտէն 4 Պօէր սպաներ, որոնք Քրիւկէր նախագահին պիտի երթան, կարեւոր պաշտօնաթուղթեր մատուցանելու համար անոր։

ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻՈՅ Ղպտիներու Պատրիարքարանին մէջ մեծ պատրաստութիւններ կը տեսնուին ընդունելու համար Հապէշստանի եպիսկոպոս Տ. Մաթէոսը, որ Երուսաղէմէն դարձին Աղեքսանդրիա պիտի հանդիպի։

ՔԱՐԱՆԹԻՆԱ.— Առողջապահական բոլոր տնօրէնութիւնները ապրիլ 19/մայիս 2 թուակիր հետեւեալ շրջաբերականը ընդունած են.—

«Առողջապահական Բարձրագոյն Խորհրդոյ որոշմամբ, Եգիպտոսի Միջերկրական ծովուն եզերքներէն, Իսմայիլեան ալ մէջն ըլլալով, ապրիլ 18էն ետքը եկող բոլոր նաւերը Օսմ. մեքրանոցի մը մէջ 5 օրուան քարանթինայի պիտի ենթարկուին, երրորդ կարգի ճամբորդներուն և նաւաստիներուն ինչքերը ևն. պիտի հականեխուին։ Մուկերու ջնջման վերաբերեալ 180 թիւ շրջաբերականը այդ նաւերուն համար ալ ի գործ պիտի դրուի։ «Քննիչ ՏՔԹ. ՋԻԹԷՐԷՐ.»

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ գիտական պատուիրակութիւն մը մայրաքաղաքէս ճամբայ ելաւ Կեսարիոյ Երճիաս լերան վրայ ուսումնասիրութիւններ կատարելու համար։

ՍՊԱՆԻԱՅԻ ազնուական մարքիզ տէ Պալանքօ չաբաթ օրը Մատրիտ ուղեւորեցաւ։ Սիրքէճիի կայարանին մէջ ողջերթ մաղթելու գացած էին դեսպան մարքիզ տէ Քամբօ-Սակրատօ և խորհրդական կոմս տէ Կոյէնէքէ տէ Քաղա-Սաավէտրա։

ՏՈՔԹ. ՇՆԷՅՏԸՐ.— Պարսից Շահին անձնական և ֆրանսական բանակին քննիչ բժիշկ Տօքթ. Շնէյտըր, որ մէկ քանի օրէ ի վեր մայրաքաղաքս կը գտնուէր, Բ. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան ստացաւ Վեհ. Սուլթանէն։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպան Պ. Քոնսդանի նախագահութեամբ բարեսիրական հաստատութեանց ի նպաստ դեսպանատան մէջ մայիսին տեղի ունենալիք թոմպոլային համար ամէն կողմէ նուէրներ կը տեղան։ Մինչեւ հիմայ ծախուած տոմսակներուն արժէքն է 69000փր. որուն վրայ մասնաւորներու կողմէ եղած նուէրներն ալ աւելցնելով այս գումարը կը հասնի 84.000փր.ի։ Շահող թիւերուն գումարը 400 պիտի ըլլայ, որոնք ամէնքն ալ մեծարժէք առարկաներ պիտի չահին։ Մայիս 12էն 17 այդ առարկաները պիտի ցուցադրուին դեսպանատան մէջ։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Պ. Զինովիէվ չաբաթ օրը կղզիներու կողմը ըրած պտոյտին ատեն Հէյպէլի երթալով այցելութիւն տուաւ Յունաց նախորդ Պատրիարք Տ. Կոստանդիանոսի և Երուսաղէմի նախկին Պատրիարք Տ. Նիկոդիմոսի։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿԷՆ կը գրեն թէ հռչակաւոր Յոյն քարերար Պ. Գրիգորիոս Մարոչլը Զարին կողմէ Բեդերսպուրկի շրջանակին բարեսիրական հաստատութեանց խնամակալ անուանուեր է, ինչ որ խիստ կարեւոր տիտղոս մըն է։ Այդ հաստատութիւնները կը գտնուին Ռուսիոյ մայր-կայսրուհիին հովանաւորութեան տակ։

ԾՆՈՂԱՍՊԱՆ.— Պելկրատէն կը գրեն թէ Աստուլէսքօ անուն Ռումանացի ուսանող մը իր հայրն և մայրը թունաւորելով մեռցուցեր է։ Այս քստմնելի ծնողասպանութեան պատճառները յայտնի չեն։

ԿԱՅՍ. ԲԺՇԿԱԿԱՆ ընկերութիւնը ուրբաթ օրը գումարուեցաւ դեր-նախագահ Տօքթ. Ռէմլինկէրի նախագահութեան տակ։ Թագսիմի ֆրանսական հիւանդանոցին վիրաբուժապետ Տոքթ. Տրնի արգանդային քաղցկեղի պատահիչներուն վերաբերեալ կարգ մը տեղեկութիւններ տուաւ ժողովին։ Ապա Տոքթ. Ցակոբով երկրորդ անգամ ըլլալով տեղեկագիր մը կարդաց այն վտանգներուն մասին, որոնց ենթակայ կ'ըլլան յղի կիները փոխանակ մանկաբարձ բժիշկներու, դայեակներ կանչելուն հետեւանօք։ Այս տեղեկագրին վրայ թեր ու դէմ կարծիքներ յայտնուելէն կոչը նիստը փակուեցաւ։

ՄԱՀՍՈՒՍԷԻ վարչութիւնը կը ծանուցանէ թէ վաղը, երեքշաբթի 23 ապրիլ, Խըտրէլէզ ըլլալու առթիւ, Կամուրջին և Հայտար Փաշայի միջեւ երթեւեկելու համար մէկ քանի յաւելուածական չոգենաւեր յատկացուած են, որոնք առաւօտէ սկսեալ մինչեւ իրիկուան ժամը 12ը պիտի երթեւեկեն, և ամէն անգամ որ չոգենաւը լեցուի, ճամբայ պիտի ելլէ առանց սպասելու։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԵՐԷԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 3 մայիս.— Բեդերսպուրկէ կը հեռագրեն թէ Զօր. Պալպիքօֆ պատերազմական նախարար կարգուած է Զօր. Քուրօբադքինի տեղ։ Իսկ ծովակալ Ալէքսիէվ արտաքին գործոց նախարար անուանուած է կոմս Լամստորֆի տեղ։

—Հրաժարեալ պատերազմական նախարար Զօր. Քուրօբադքին Զարին թիկնապահ կարգուեցաւ։

ԲԵՏԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Պաշտօնապէս կը հերքուի կոմս Լամստորֆի հրաժարելուն լուրը։

ՄԱՏՐԻՏ.— Բորթուկալէն հասած լուրեր կ'ըսեն թէ երկրին մէջ ընդհանուր դժգոհութիւն կը տիրէ, օտար պահանջատէրերուն հետ կնքուած համաձայնութեան հետեւանօք։

ՀՌՈՄ.—Վիքթոր Էմմանուէլ թագաւորը յունիսին Պերլին և Վիէննա պիտի այցելէ։

ԳԱՀԻՐԷ.— Միթկամէրի մէջ ահաւոր հրդեհ մը մոխիր դարձուց քաղաքին գրեթէ կէսը և 200 խանութներ։ 5000 հոգի անպատսպար մնացած են։ 50 հոգի սպաննուեցան. վնասներու գումարը 4 միլիոն անգլ. ոսկիի կը հասնի։

ԼԱ ՀԷՅ.—Թագուհիին վիճակը բարւոք է։

ԼՈՆՏՈՆ.—Կ'ըսուի թէ 35 Պօէր պետեր հաշտութեան կուսակից են։ Պօէր գերեներու Հօրաւ. Ափրիկէէն դուրս ղրկուիլը դադրած է։

ԲԵՔԻՆ.—Շէնկ-Թինկ-Կէնի մէջ միսիոնար մը սպաննուեցաւ։

ԲԷՇԹԱ.—Հունգարիոյ Երեսփ. Ժողովը քուէարկեց պատերազմական պաշտօնատան ելմտացոյցը։ Ընդդիմադիրները Նախարարպետն Ֆէյէրվարին յանդիմանեցին, Հունգարացի երիտասարդութիւնը գերմանացնելուն համար։

ԱՅՍ ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ

ՊՐԻՒՍԵԼ, 4 մայիս.—Նախագահ Քրիւկէր կը յայտարարէ թէ հաշտութեան մօտերս կնքուելուն վստահ է, և նոյն իսկ իր Թրանսվալ դառնալուն վրայ կը խօսի։

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ

Մեծ Հայ վաճառատուն, պատրաստ եւ չափու վրայ հանդերձներու, Կ.Պոլիս Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թ. 25։

Այս վաճառատան տէրը եւ հիմնադիրը Արտակ Մօսիկեան՝ իր ...... յաճախորդներուն վստահութիւնը եւ համակրութիւնը գրաւած ըլլալով. յաջողութեան ամէն թիւնը գրաւած ըլլալով. յաջողութեան ամէն պայմաններով կը ներկայանայ իր այս ձեռնարկին մէջ։ Հրապարակին վրայ եւ ոչ մէկ վաճառատան մէջ նմանը չտեսնուած վարպետ ձեւող մը միշտ ներկայ է եւ պաշտօն ունի հսկել հանդերձներու լաւ պատրաստութեան։ Գիներու մասին գաղափար մը այն ատեն միայն կարելի է ունենալ մարդ, երբ ապրանաց վրայ նշանակուած թիւերը տեսնէ։

Կը խնդրուի ուշադիր կարդալ հետեւեալ խօսակցութիւնը.—Մեր հազուստը Հաճի Շահին վաճառատունէն առնենք։ — Ո՞ւր, օ՞վ պիտի ըլլէ 69 տարի առնողներէ վեր։ Ո՞վ պիտի հագնի մինչեւ հոն։ —Ինչ. չէ՞ք գիտեր, ... խաղի իմացաւ թէ Հաճի Շահին՝ խանին վերնայարկէն վար իջաւ իր յաճախորդներուն գիւրութեան համար, եւ այժմ կը գտնուի Սուլթան Համամ, Հավուզլը խանի մօտ թիւ 25 վաճառատունը։ Մարդը տեսան հագուստ ծախելու հիւանդութենէն բռնուած չհամարձակելու ... նման ... ծանր վարձքերու բեռան տակ մնալ։ Երկու տարի ատեն վաճառատուն փնտռեց, փնտռեց, փնտռեց եւ վերջապէս գտաւ...։ Հետեւաբար ... թէ՛ դիւրաւ պիտի գտնեն գինքը եւ թէ միեւնոյն ատեն գիններով հագուստ պիտի հագնին։ Անշուշտ գիտէք թէ հրապարակին վրայ միայն Հաճի Շահինն է որ ընկեր չունի, եւ ատոր ծախելուն մեծ պատճառը այն է որ չունեցող ընկերներուն մէջ չի բաժներ։ Գինքը ճանչող եւ իրեն համակրողները գիտեն որ անձնական ծախքը այնքան չափաւոր է որ գոհ սրտով Աստուծոյ ... կ՚ըսէ, եւ փառք կուտայ...։

—Ուրեմն երթանք Հաճի Շահինէն առնենք մեր հագուստը եւ մեր բարեկամաց ալ յանձնարարենք։

Կիրակի օրերը բաց է վաճառատունը։—Մէկ գինը 2 ղղ.։—Նորոգութեան աշխատութիւնները ձրի։

ՌՈՒԷՍԹԸՐՆ

ՀՐԴԵՀԻ ԴԷՄ ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

ՀԻՄՆԵԱԼ 1851ԻՆ

Հաստատուած վճարելի գումար	Անգլ. ոսկի 6,000,000
Պատրաստ դրամ եւ տարեկան հասոյթ	» » 1,250,000
Վճարեալ դրամագլուխ	» » 410,000
Հրդեհելոց ... փոխարինութեանց վճարեալ գումարը	100,000էն աւելի է

ՌՈՒԷՍԹԸՐՆ Ընկ.ը հրդեհի դէմ ամէն կարգէ գործեր կ՚ապահովագրէ, Վնասները տեղւոյն վրայ եւ անմիջապէս կը հատուցանէ։

Տնօրէն Թուրքիոյ գործակալութեան, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Պոլիս, Պահճէ Գաբու Անանիաոտ խան թիւ 20--21--22։

... մէջ գործակալներ կը փնտռուին։

ԾԱՆՕԹ.—Տեղւոյս էն ծանօթ Ֆրանս եւ Գերմ. ընկերութեանց պատրաստ գոյքը՝ իրենց հասոյթին հետ բաղդատմամբ 100%էն աւելի չէ, մինչդեռ «Ռուէսդըրն»ինը 125% է, ինչ որ գերազանց երաշխաւորութիւն մը կ՚ընծայէ իր մրցակցաց վրայ։

ՍԻՆԿԷՐ

ՀԱՅԹԱՅԹԻՉ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏԱՆ

THE SINGER Manufacturing Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները՝ զուտ անգլ. պողպատեայ ամրութեամբ այնքան գնահատուած են որ աշխարհիս ամէն կողմը տարածուած են, եւ բոլոր քնտանիքները, ձեռնակները ու կօշկակարները լոկ Սինկէրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէրի Ընկերութիւնը ցարդ 400էն աւելի պատուոյ վկայականներ եւ ոսկեայ մետալներ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներու մէջ։

Բովանդակ Թուրքիոյ մէջ մասնաճիւղեր հաստատած են։

Սինկէրի մեքենաները կը վաճառուին՝

Բերա, Շիշլի Ճամբայ, Կալաթիա Սէրայի դիմաց։

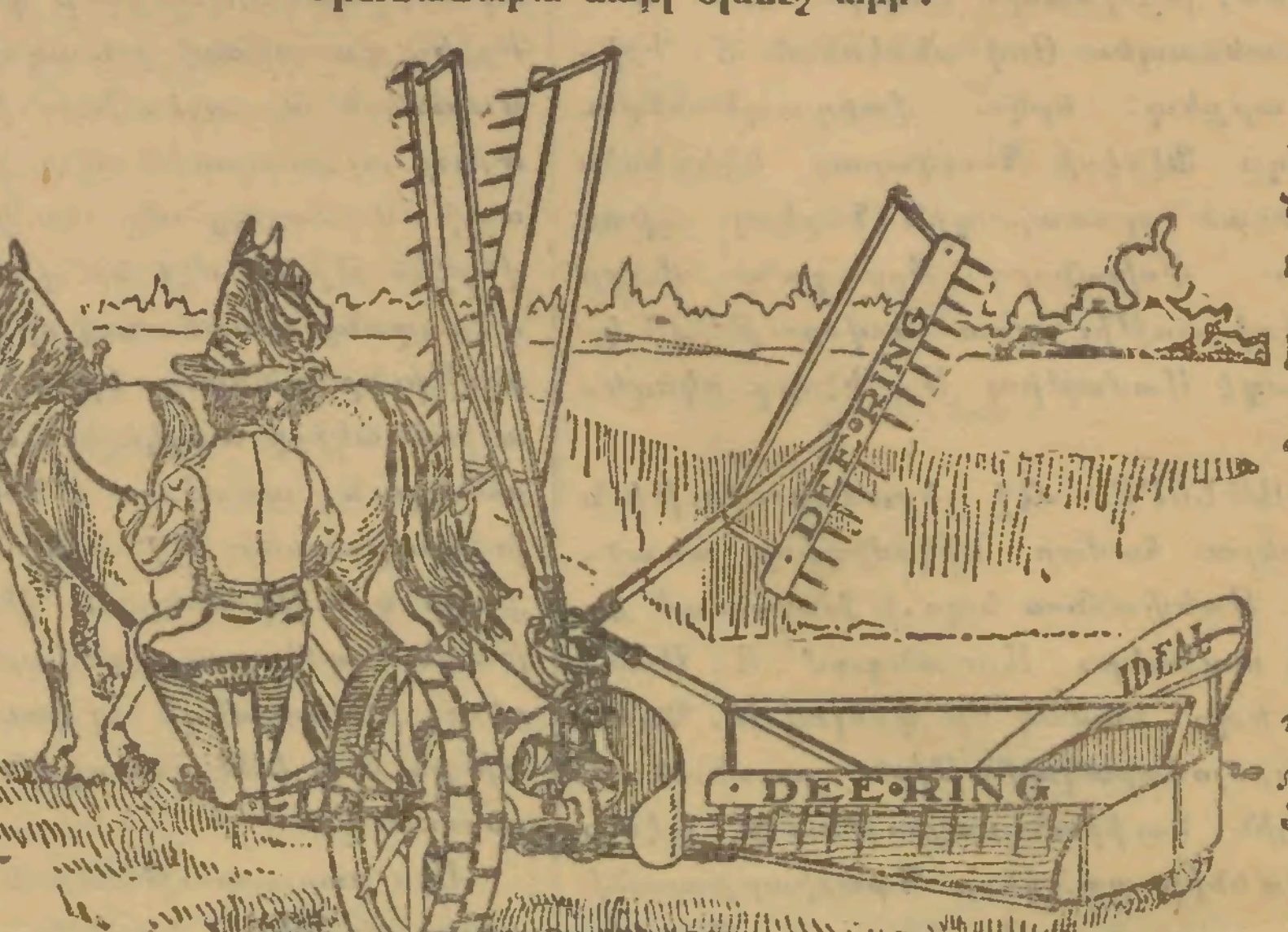
Սկիւտար Չարշը Պօյու։

Կալաթիա Սինկէր խան, Թիւնէլին առջեւ եւ Թրամվէյի կայարանին դիմաց։ Պոլիս, Սուլթան Համամ թիւ 2, եւ Սուլթան Պայազիտ Թրամվէյի սթասիոն թիւ 13։ Կիւլիւրէն ... ... է։

ԹԻՐԻՆԿ

ՊԻՉՄԷՅԷ ՄԱԽՍՈՒՍ ՏԻՐԻՆԿ ՆԱՄ ԱԼԷԱԹ ՈՒ ԷՏԷՎԱԹ

Փարիզի Սէրկիսի 1900 ... ...23 ... ...

1901 1901

Իշթէ ... ... 1858 ... «Մարչ» ... «Տիրինկ» ... ...։

... ...։

«Իտեալ Տիրինկ» նամ ...	«Իտեալ Տիրինկ» նամ ...
» » » ...	» » » ...

... ...։ ... 1, 2. 3 ... Մ. Սիմոն ... ...։

ԱԹԼԱՍ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ (ԼԻՄԻԹԸՏ)

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1808ԻՆ

ՃՈՐՃ Գ. ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՕՐՈՎ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ	1000000
ՀԱՏՈՒՑՈՒԱԾ ՎՆԱՍՆԵՐ » »	15000000

Ցիշեալ ընկերութիւնը չահաւոր պայմաններով եւ գիներով կ՚ապահովագրէ ամէն կարգի շէնք հրդեհի դէմ։

ՎՆԱՍՆԵՐՈՒ ՀԱՏՈՒՑՄԱՆ ԱՏԵՆ ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՓՈՑԹՆՌԱՆԴՈՒԹԻՒՆ

Դեր-գործակալ ՆԻՔՈԼԱ ԺՈՐԺԻԱՏԻՍ — Կ. Պոլսոյ ընդհ. գործակալ ՃՈՐՃ ԿԷԹԸՐԱԼ

Գրասենեակ.— ՊՈԼԻՍ, ՔՈՃԱՄԱՆ ՕՂԼՈՒ ԽԱՆ, ԹԻՒ 13

ՔՐԷՏԻ ԼԻՕՆԷ

ՀԱՍՏԱՏՈՒԱԾ 1863ԻՆ

ԱՆԱՆՈՒՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 250,000,000 ՖՐԱՆՔ

ԱՄԲՈՂՋՈՎԻՆ ՎՃԱՐՈՒԱԾ

Գլխաւոր գործակալութիւն.— Ղալաթիա համաւրջին գլուխը։

Բերայի մասնաճիւղ.—Մեծ-Փողոց թիւ 333։

Պոլսոյ մասնաճիւղ.—Սուլթան Համամ, Ալլահվէրտի խան։

Գլխաւոր գործակալութիւնը եւ մասնաճիւղերը Պանքայի վերաբերեալ ամէն տեսակ գործառնութիւններ կ՚ընեն։

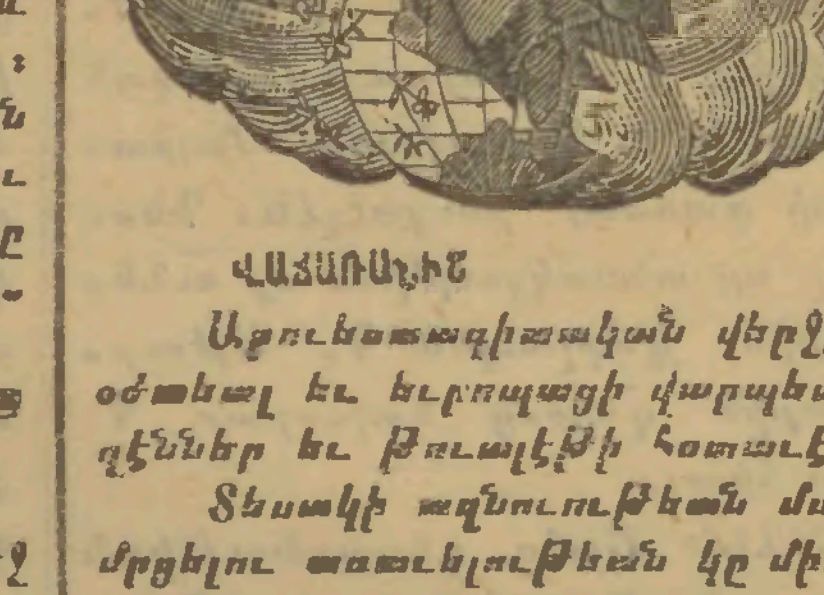
Ղալաթիոյ գործակալութիւնը ունի վարձու դրամարկղներ, որոնք ապահովութեան եւ վարձքի չափաւորութեան տեսակէտով անմրցելի են։ Վարկագրի տէրերուն դրամադրութեան տակ դրուած են Ղալաթիոյ եւ Բերայի գրասենեակներուն մէջ սրահներ։ Պոլսոյ մասնաճիւղը ապրանքի փոխարէն փոխատուութիւններ կ՚ընէ եւ իր գրաւ կ՚ընդունի ապրանքներ, որոնք ի պահ կը դրուին առանց վարձքի Սիրքէճիի մէջ ունեցած իր մասնաւոր մթերանոցին մէջ։

ՏԱՐԱՊԱՅՄԱՆ ԴԻՒՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ, գաւառներու եւ Եւրոպայի մէջ առեւտրական, արհեստական եւ գաւառական գործեր ունեցող անձերէ անոնք որ կը փափաքին գիտնալ թէ իրենց գործերը ի՛նչ վիճակի մէջ են, 30 ղշ.ի դրոշմաթուղթ մը դրկեն ՂԱԼԱԹԻԱ, ԻԶԶԷԹ ՓԱՇԱ ԽԱՆ ԹԻՒ 9 ԱՆՏՈՆ ԱԼԻՔ ԷՖ.Ի գրասենեակը, եւ անմիջապէս իրենց ... եւ է հարցումին պատասխանը կը դրկուի։ Հեռագրով պատասխան ուզողները պէտք է հեռագրին ծախքն ալ ղրկեն։

ԱՐԻՍ ԵՒ ԸՆԿ.

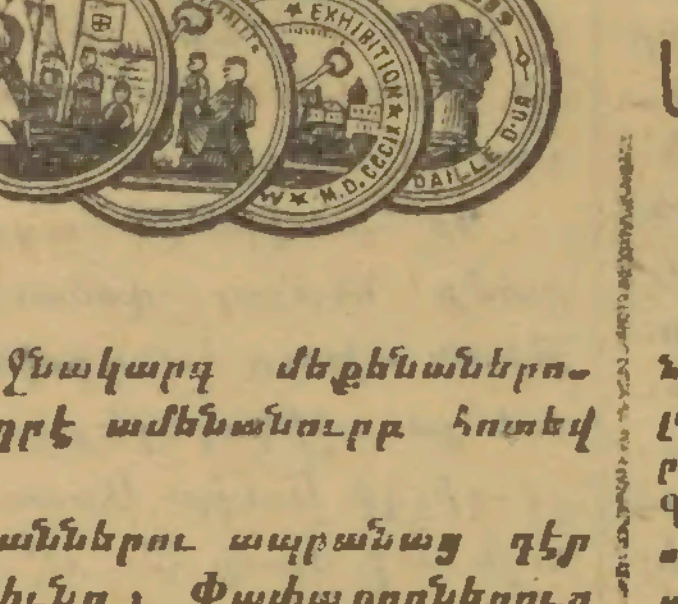
ՇՈԳԵՇԱՐԺ ԳՈՐԾԱՏՈՒՆ ՀՈՏԵՂԻՆԱՑ ԵՒ ՕՃԱՌԻ

ՀԻՄՆԵԱԼ 1889

Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹԱՀԹԱԳԱԼԷ

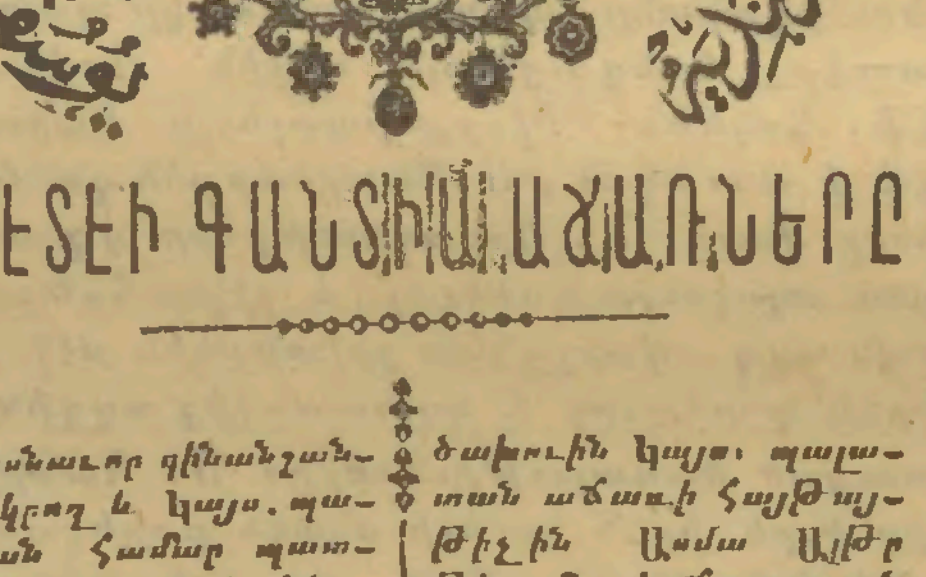
ՎԱՃԱՌԱԿԻՇ

Արուեստագիտական վերջին կատարելագործութեամբ եւ առաջնակարգ մեքենաներու օժտեալ եւ եւրոպացի վարպետի մը հսկողութեան ներքեւ կ՚արտադրէ ամենաստոյգ հոտեղէններ եւ թուալէթի հոտաւէտ ու լուացքի պարզ օճառներ։

Տեսակի ազնուութեան մասին եւրոպական ամենամեծ գործարաններու ապրանաց դէմ մրցելու առաւելութեան կը միացնէ գիներու գերազանց աժանութիւնը, Փափաքողներուն քաթալօկը ձրի կը ղրկուի,

Մեծաքանակ գնում ընել ուզողները կրնան դիմել Կ. Պոլսոյ մէջ ՕՐՕԶՏԻ-ՊԱՔ եւ Կ. ԻՆՃԻՃԵԱՆ ՈՐԴԻՔ վաճառատուները, իսկ գաւառներու եւ օտար երկիրներու մէջ դիմել հետեւեալ գործակալութեանց, ուր պիտի գտնեն նմոյշներու ցուցագրութիւն մը՝ պէտք եղած բոլոր տեղեկութիւններով։

ՓԱՐԻԶ.—Պ. Պ. Լաքառէճա Որդի եւ Ընկ։ 28, Ռիւ Շաթօտէօն։	ՍԵԼԱՆԻԿ.—Պ. Տինօ Ֆէրնանտէզ։
ՊՈՄՊԱՅ.—Պ. Պ. Ապքար եւ Ընկ.	ԻԻՍԿԻՒՊ.—Պ. Մ. Քափուանօ։
ԱՂԵՔՍԱՆԴՐԻԱ.—Պ. Մ. Գալֆաեան։	ՊԷՅՐՈՒԹ.—Պ. Ֆրանքէլ Շիֆֆնէր։
ԳԱՀԻՐԷ.—Պ. Հ. Բոզանթալ։	ՍԱՄՍՈՆ.—Պ. Պ. Պետրոսեան եղբարք։
ՌՈՒՍՃՈՒՔ.—Պ. Պ. Կ. Ինճիճեան Որդիք։	ՏՐԱՊԻԶՈՆ.—Պ. Արիս Կ. Ինճիճեան։
ՎԱՌՆԱ.—Պ. Կէան Արթիթի։	ԻԶՄԻՏ.—Պ. Յակոբ Մօմճեան
ԶՄԻՒՌՆԻԱ.—Պ. Հայնրիխ Վառնինկ։	ՌՈՏՈՍԹՕ.—Պ. Յակոբ Բաավսազեալ
	ՍԵԲԱՍՏԻԱ.—Պ.Վ. եւ Ս. Մեծատուրեան

ԿՐԷՏԷԻ ԳԱՆՏԻՄԱՃԱՌՆԵՐԸ

Մասնաւոր գինանշաններ կրող եւ կայս. պալատան համար պատրաստուած կրետէի գանտիմաճառները, որոնց պատրաստելու ատեն հող, կաւիճ եւ ուրիշ վնասակար նիւթեր բնաւ գործածուած չեն եւ որոնց նըկանաւոր հանգիստացած են կանանց մազերը ամրացնելու եւ մաքրելու յատկութիւններով կը զեղչեալ գիներով, ծախուին կայս. պալատան աճառի հայթայթիչ Ասմա Ալթը թիւ 7 վաճառատան մէջ կանկիկ գնով եւ պարկով. Անուշահոտ աճառին օխան 5.20 ղշ. պարզ տեսակը 4 ղշ. 10 փարա. Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւններ փութով կը կատարուին եղած ապրանքին գնոյն վրայ բարդուելով

75—44

ՅԱԿՈԲ ՏԻԼԻՄԷԹԻՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Պոլիս, Մահմուտ Փաշայի գլուխը, թ. 22

Վաճառատանս մէջ կը ծախուին հարսնիքի համար ամէն տեսակ չաքարեղէններ եւ ըմպելիներ, ինչպէս նաեւ երեկոյթներու եւ անուան տօնախմբութեան օրերու համար ամէն տեսակ տեսակ չաքարներ եւ ըմպելիներ։

Անուշեղէններու յատուկ գործարան մը ալ ունենալով վաճառատունս, յանձնարարուած անուշները եւ զանազան չաքարեղէնները մեծ ուշադրութեամբ կը պատրաստուին Վաճառատանս մէջ կը գտնուի նաեւ Ֆոնտան եւ ուրիշ տեսակ չաքարներու հոյակապ երկը

Գաւառներէ եղած յանձնարարութիւնները փութով կը կատարուին։ Գիները չափաւոր են։

104—48

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ Ի ՏՊԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ»

կը տպուին ամէն տեսակ Տաճկերէն, Հայերէն եւ Գաղղիերէն գիրքեր, տեղեկագիրներ, մահագդեր, նամակի գլուխներ եւ կը կատարուին ուրիշ ամէն տեսակ տպագրական գործեր, դիւրամատչելի պայմաններով։

ԿԻՐԱԿԻ ՕՐԵՐՆ ԱԼ ԲԱՑ Է

կէս օրէն վերջ, թերթը առաջարկուն ... ... համար։

«ՄՈՒՐՀԱՆԴԱԿ» Ի ԹԵՐԹՕՆԸ [58]

ԵՄԻԼ ՄՕՐԷՈՒ

ՍԻՐՈՅ ԱՄՕԹԸ

ՄԱՍՆ Բ.

ՊԱՏԻԺՆԵՐԸ

Գ.

ԽՈՅՈՏՈՒԱԾ ՍԻՐՏ ՄԸ

Այս հատուածին մէջ Ֆէտր իր ամուսնոյն զաւկին՝ Իբբոլիտի բուռն կերպով սիրահարած, կ՚ողբայ իր յանցանքին վրայ ու կը խնդրէ չաստուածներէն որ Իբբոլիտի հետ ունեցած յարաբերութիւնները յայտնի չըլլան։

Պ. Պարէյթ զայս կարդալով կանգ առաւ։ Ամբողջ մարմնով սկսաւ սարսռալ։ Ֆէտր Վալանթինի նման այրի մարդու մը հետ ամուսնացած էր, եւ Իբբոլիտ ալ Էտուարտի եւ Ճէյմսի նման իր ամուսնոյն առաջին կնոջմէն ծնած էր։

Խեղճ մարդը ողբերգութիւնը մինչեւ վերջը կարդաց։ Արդեօք Էլէնա իր պատիւը խօսքերով ըսել ուզած էր թէ...։

Բայց, ո՛չ, ո՛չ, ոճիրը այնքան սոսկալի, հրէշային էր որ Պ. Պարէյթ մտքէն վանեց անոր գաղափարը։

Այսու հանդերձ սոսկալի կասկած մը արթնցաւ մտքին մէջ։ Այն կինը, զոր մինչեւ այն ատեն կիներու էն պարկեշտը կարծած էր եւ որ յաջողած էր խաբել իր ամուսինը, մի՞թէ չէր կրնար այդ քստմնելի յանցանքն ալ գործել։

Ամէն պարագայի մէջ ի՛նչ գնով որ ալ ըլլար, պէտք էր հասկնալ ճշմարտութիւնը։

Պ. Պարէյթ մտածեց որ Էլէնայի վրայ ճնշում բանեցնելով կրնար ամէն բան իմանալ անկէ։ Սակայն չուզելով դարձեալ անոր լրբօրէն ըսած խօսքերը մտիկ ընել, եա կեցաւ այդ դիտաւորութենէն։

Առաւօտ եղած էր արդէն եւ տակաւին Պ. Պարէյթ այդ մասին ո եւ է որոշում չէր տըւած։ Սա միայն որոշած էր որ Վալանթինէ բացատրութիւն չպիտի ուզէր ամուսնութենէն առաջ գործուած յանցանքին վրայ, մինչեւ որ երկրորդ եւ աւելի սարսափելի յանցանքը երեւան ելլէր։

Որովհետեւ հէգ մարդը որոշած էր ջախջախել ամբաստանութիւններով ճզմել Վալանթինի գլուխը։

Դ.

«ՖԷՏՐ»Ի ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄԸ

Այդ օրերը Պ. Պարէյթ Հավրի բոլոր երեւելիներուն նման, թատերախումբի մը տնօրէնին կողմէ յայտագիր մը ընդունեց, որուն մէջ ծանուցուելէ ետքը թէ յիշեալ խումբը Հավրի մէջ կարգ մը ներկայացումներ պիտի տայ, ցոյց կը տրուէր նաեւ ներկայացուելիք խաղերուն անունները։

Պ. Պարէյթ նոյն օրն իսկ թատրոնի տնօրէնին տունը գնաց։

—Պարոն, ըսաւ Ամերիկացին, հաճեցէք զիս առաջին կարգի օթեակի մը բաժանորդ արձանագրել։

Տնօրէնը այս առաջարկը լսելով ուրախացած լաւ ընդունելութիւն մը ըրաւ Պ. Պարէյթի, որ այլ եւ այլ նիւթերու վրայ խօսելէ ետքը յանկարծ ըսաւ.

—Պարոն, ձեր խաղալիք թատերգութեանց ցուցակին մէջ Ֆէտր ողբերգութիւն չտեսայ։

—Այո՛, որովհետեւ դասական գործերը այժմ երեսէ ինկած են ժողովուրդին կողմէ, պատասխանեց տնօրէնը։

—Ձեր դերասանները չե՞ն կրնար փայլուն կերպով զայն ներկայացնել։

—Այդ մասին հոգ չունիմ, որովհետեւ առաջնակարգ դերասանուհի մը ունիմ որ կարող է Ֆէտրի անձնաւորութիւնը մարմնացնել. սակայն ժողովուրդը չեմ գիտեր թէ պիտի հաւնի՞։

—Այսինքն ըսել կ՚ուզէք թէ հասոյթը պակաս պիտի ըլլայ։

—Ճիշդ ատիկայ է։

—Եթէ այդ պարագային թատրոնի սիրահար մը 2000 ֆր. վճարէ ձեզ այդ վնասը գոցելու համար, կ՚ընդունի՞ք։

—Անշուշտ, սակայն ո՞վ է այդ անձը։

—Պարոն, ես չատ հարուստ եմ ու կը փափաքիմ այդ թատերգութիւնը անգամ մը տեսնել, որովհետեւ չատ գովեցին զայն։

Տնօրէնը յարգալից խոնարհութիւն մը ըրաւ։

Պ. Պարէյթ թղթապանակը հանելով հազար ֆր.նոց երկու պանքատոմսեր հանելով հարցուց.

—Կը հաւնի՞ք։

—Անշուշտ, սիրելի պարոն, նոյն իսկ վաղը պիտի սկսինք Ֆէտրի փորձերուն։

Երկու մարդիկը իրարմէ բաժնուեցան երկուքն ալ գոհ սրտով։

Պ. Պարէյթ իր կնոջը եւ երկու զաւակներուն հետ ամէն գիշեր ներկայ գտնուեցաւ ներկայացումներուն։

Վերջապէս թատրոնին դրան վրայ երեւցաւ հսկայ ազդ մը որով կը ծանուցուէր թէ նոյն իրիկունը պիտի ներկայացուէր Ռասինի Ֆէտր ողբերգութիւնը։

Գիշերը Պ. Պարէյթ ընտանեօք թատրոն երթալով օթեակին մէջ Վալանթինի քով նստաւ, իր ետեւը ունենալով երկու զաւակները։

Մանկամարդ կինը սքանչելի արդուզարդ մը առած, հմայիչ գեղեցկութիւն մը ունէր։ Թատրոնին մէջ ամէն ոք իր դիտակը ուղղած էր անոր վրայ, եւ ամէն կողմ սքանչացման մրմունջներ կը լըսուէին։

Առաջին արարուածը սկսաւ Իբբոլիտի կողմէ իր բարեկամին եղած խոստովանութիւններով։ Երբ Ֆէտր երեւցաւ, սրահին մէջ մրմունջներ սկսան լսուիլ։ Ֆէտր՝ համանուն ողբերգութեան դիւցազնուհին՝ խիստ տժգունած ու սարսռուն, աչքերէն տափանքի ու բաղձանքի կայծեր ցայտելով, բեմին խորը յառաջացաւ, չկրնալով զսպել իր հոգւոյն խռովքը։

Սրահին մէջ փսփսուք մը տիրեց երբ Ֆէտր գինքը կրծող, այրող, մրրկող սիրոյն յայտարարութիւնը ըրաւ Իբբոլիտի։

Ներկաներուն յուզումն ու խանդավառութիւնը իր ծայրագոյն աստիճանին հասաւ երբ Ֆէտր՝ իր ամուսնոյն զաւկին սիրով առնչուող այդ կինը՝ իր պարկեշտութեան քօղը մէկ կողմ ձգելով բազուկներովը շրջապատեց Իբբոլիտը։

Թարգմ. ՊՕՂՈՍ ՔԻՔԷՔՃԵԱՆ (Շարունակելի)